

VIATGE AL PAÍS DE BROBDINGNAG
A LA RECERCA DE L'EXCEL·LÈNCIA

AGRAÏMENTS:

El treball de recerca és un viatge, en el que vas trobant gent que col·labora posant el seu granet de sorra perquè aquesta experiència arribi a bon port. Gràcies a tu, Isabel, tutora del treball, per haver-me guiat en aquesta aventura. Pare, mare, moltes gràcies. Heu estat el meu far en aquest viatge, sempre assenyalant-me els esculls, per no ensopegar-hi. Un agraïment a tots els centres que heu fet de port per arribar als vostres alumnes. I moltes, moltíssimes gràcies a vosaltres, habitants de Brobdingnag. M'heu acollit a casa vostra com una més de vosaltres. En la meua estada, he vist paisatges que n'hi imaginava, he sentit la brisa suau del vostre clima, he tastat la dolçor del vostre tracte. Gràcies, estudiants excel·lents, excel·lents persones!

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ	4
1. LA MOTIVACIÓ	5
2. ELS OBJECTIUS	6
3. LA METODOLOGIA	10
LA RECERCA	11
4. EL MÈTODE DE TREBALL	12
5. ELS RESULTATS	15
5.1. L'ÀMBIT PERSONAL	15
5.1.1. SEXE	16
5.1.2 LES ACTIVITATS EXTRAESCOLARS	19
5.1.3 L'OCI: PARTICIPACIÓ EN ENTITATS.	25
5.1.4 L'OCI: LA TELEVISIÓ, INTERNET I ALTRES.	26
5.1.5 L'OCI: ELS LLIBRES.	29
5.1.6 LES HORES DE SON.....	30
5.2 ENTORN FAMILIAR.....	34
5.2.1 ELS GERMANS.	34
5.2.2 ELS ANTECEDENT FAMILIARS EN L'EXCEL·LÈNCIA.	36
5.2.3 NIVELL D'ESTUDIS DEL PARE I DE LA MARE.	37
5.2.4 LA PARTICIPACIÓ DELS PARES EN LA FORMACIÓ ESCOLAR.....	39
5.3 ÀMBIT ACADÈMIC	41
5.3.1 CENTRES PÚBLICS, CENTRES PRIVATS.	42
5.3.2 LLENGÜES VEHICULARS DEL CENTRE.	45
5.3.3 EL TREBALL PERSONAL FORA DE L'HORARI ESCOLAR	46
5.3.4 EL LLOC D'ESTUDI.....	47
5.3.5 ESTUDIAR SOL O EN COMPANYIA?	48
5.3.6 L'INICI EN LA LECTURA	49
5.3.7 LA PRIMERA MANIFESTACIÓ DE L'EXCEL·LÈNCIA.	52
5.3.8 LES QUALITATS PERSONALS: ESFORÇ, INTEL·LIGÈNCIA, MEMÒRIA, RESPONSABILITAT I CONSTÀNCIA SEGONS ELL MATEIX I EL SEU ENTORN.	54
5.3.9 L'EXCEL·LÈNCIA I ELS COMPANYS.	67
5.3.10 LA MODALITAT DE BATXILLERAT	69
5.3.11 ELS PROJECTES. LA CARRERA.....	71
5.3.12 ELS PROJECTES: EL FUTUR LABORAL.....	71
CONCLUSIONS	73
BIBLIOGRAFIA	78
ANNEXOS	82
1. EL QÜESTIONARI	83
ANNEX 2. LES OPCIONS UNIVERSITÀRIES DELS ESTUDIANTS EXCEL·LENTS	90
ANNEX 3. ELS COMENTARIS DELS ESTUDIANTS	93

Introducció

1. La motivació

Crisi. Crisi és la paraula que més escolto darrerament. Els dilluns, els adults parlen de futbol. La resta de la setmana, de crisi. Els economistes estan de moda: si tens un programa de ràdio o de televisió, convida un economista i l'audiència es dispararà. *Endeutament, reforma, mercats financers, euro, deute sobirà, inflació, deflació...* són paraules que cada matí es barregen amb el croissant i la llet tèbia de l'esmorzar. Escolto els pares i diuen que aquesta crisi no és un entrebanc al mig del camí i que no valdran antigues receptes. Afegixen que aquesta vegada en sortirem diferents de com érem abans d'entrar-hi. Llavors expliquen allò de la crisi, el canvi i la oportunitat¹.

I un dia lleigeixo:

El conseller d'Economia i Coneixement, Andreu Mas-Colell, acompanyat del secretari d'Universitats i Recerca, Antoni Castellà, i del secretari general del Consell Interuniversitari de Catalunya, Claudi Alsina, ha lliurat aquesta tarda les distincions als 190 estudiants que han obtingut una qualificació d'excel·lent en les proves d'accés a la universitat (PAU) que van tenir lloc els dies 15, 16 i 17 de juny. La nota d'aquests estudiants en la fase general de les proves ha estat igual o superior a 9. Els 190 estudiants distingits han recollit el guardó en un acte que ha aplegat més de 1.200 persones a l'Auditori de Barcelona².

Llavors em ve a la memòria la crisi, el croissant, la oportunitat i tot allò. I penso: aquests estudiants ens ensenyen una sortida. No la única, segur, però una d'elles. Com aquell que -braços enlaire- crida als companys perduts en la foscor del bosc: *-ei! aquí hi ha un camí!*

¹ Els pares m'expliquen que en xinès "crisi" també té un significat "d'oportunitat". La reflexió sobre que una crisi provoca canvis i que en tot canvi hi ha una oportunitat em convenç i els ho agraeixo. Una altra cosa és el seu pretès origen oriental. Sobre això, us recomano l'enllaç <http://www.pinyin.info/chinese/crisis.html>

² GENCAT, comunicat distincions de les PAU 2011

<<http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/docs/2011/07/01/12/45/04b247fc-577b-48a3-9cf1-04895289787e.pdf>>

2. Els objectius

És en aquest moment quan em formulo la pregunta: Què deuen tenir en comú aquests estudiants que els converteix en excel·lents?

Plató potser ho formularia així: Quins deuen ser els elements essencials que gent tan diversa comparteix que els fa excel·lents? Quin és el seu grau de participació en la *idea* d'excel·lència? I vaig decidir que aquest seria l'objecte del meu treball de recerca.

Existeix un perfil d'estudiant excel·lent? O tenen, potser, algunes característiques comunes? O, com a mínim, algun tret diferencial els distingeix? I si no és així, si el resultat no ens dona més coses en comú que una destacada - i individualíssima - capacitat intel·lectual, suposarà això que la recerca no m'ha dut enlloc? No ens obligarà això a formular-nos altres preguntes interessants, potser fins i tot incòmodes? I aquestes altres preguntes, no incorporaran ja algunes respostes en sí mateixes? Aquesta reflexió em decideix definitivament a iniciar la recerca, amb el convenciment que em portarà a algun lloc interessant, sigui quin sigui el resultat.

Viatge al país de Brobdingnag? Vaig donar moltes voltes al títol de la meua recerca. Un dia em va venir al cap el país dels gegants de *Els Viatges de Gulliver*, de Jonathan Swift. Em va semblar una bona metàfora. 190 estudiants amb un currículum d'excel·lència podien ser vistos com a gegants. No era necessari aprofundir més en la comparació. N'hi havia prou amb el concepte de gegant per referir-me a aquells estudiants virtuoses.

Quan vaig veure escrit per primera vegada el nom amb que Swift havia batejat el país dels gegants - Brobdingnag - em va captivar de seguida l'estranya musicalitat d'una paraula tan impronunciable com aquella : B-R-O-B-D-I-N-G-N-A-G. Estava decidit: *Viatge al país de Brobdingnag. A la recerca de l'excel·lència.*

Abans d'iniciar el viatge, però, convenia deixar clares algunes qüestions prèvies.

En primer lloc, el nombre d'estudiants excel·lents de batxillerat no s'esgota en aquests 190 que han rebut la distinció de la Generalitat per haver obtingut una nota de 9 o superior a les PAU. Queden fora de la meua recerca un nombre important d'estudiants que ha obtingut una mitjana d'excel·lent en el seu expedient de batxillerat però que no ha pogut assolir aquesta nota a les PAU. Queden fora senzillament per una qüestió d'abast, ja que em dificultaria molt la localització i recollida de dades d'aquests alumnes. Queda dit.

En segon lloc, per iniciar la recerca he d'intentar fixar amb la màxima precisió el terme *excel·lència*, o allò que jo vull entendre aquí per excel·lència, perquè

aquest concepte és el punt de partida, el fonament de l'edifici que em dispo a construir. Per fer-ho, primer he de parlar d'*intel·ligència*.

La definició clàssica d'intel·ligència, consensuada per la comunitat científica, és molt senzilla: la capacitat de raonar, resoldre problemes i aprendre³. Hi ha una intel·ligència general i d'altres més específiques. Diverses intel·ligències? Això ens dóna pistes d'una qüestió d'actualitat: La intel·ligència és un concepte en discussió. El concepte tradicional d'una intel·ligència uniforme i reductiva sembla que va amb pas ferm cap al bagul del records. Emergeix amb força el concepte d'*intel·ligències múltiples*.

Howard Gardner és qui ha teoritzat sobre aquest concepte⁴. L'autèntica revolució és que suposa una filosofia de l'educació, una actitud vers l'aprenentatge. La seva essència és la de respectar les moltes diferències que hi ha entre els individus. Gardner considera que la intel·ligència ha estat concebuda normalment de forma descontextualitzada i abstracta, amb independència dels desafiaments i oportunitats concretes, i de factors culturals. Pensa que tradicionalment s'ha pretès que la intel·ligència és una propietat estrictament individual, que només és en la persona i no en el seu entorn i en les interaccions amb altres persones. La part més suggerent - provocativa? - de la seva proposta és descriure l'existència de vuit intel·ligències diferents. Reconeix que tots naixem amb potencialitats marcades per la genètica, però argumenta que aquestes potencialitats es desenvoluparan d'una manera o d'una altra depenent del medi, les nostres experiències, l'educació rebuda, etc. Les vuit intel·ligències són:

1. La lògico-matemàtica: Per resoldre problemes de lògica i matemàtiques. És pròpia dels científics. Ha estat considerada tradicionalment com a única intel·ligència.
2. La lingüística: És pròpia d'escriptors i bons redactors, en general.
3. L'espacial: Permet formar un model mental del món en tres dimensions. Pròpia d'enginyers, escultors...
4. La musical: és pròpia, evidentment, de cantants, músics, etc
5. La corporal: Utilitza el propi cos per determinades activitats o resoldre problemes. És pròpia d'esportistes, cirurgians...
6. La intrapersonal: Ens permet entendre'ns a nosaltres mateixos, donant autonomia i iniciativa personal. No està associada a cap activitat.

³ Definición provisional de la inteligencia:
http://www.elpais.com/articulo/sociedad/Somos/iguales/elpepisoc/20110106elpepisoc_1/Tes

⁴ GARDNER, Howard. *Inteligencias Múltiples*. Ediciones Paidós. Barcelona, España. 1995

7. La interpersonal: Ens permet entendre els demés, donant una eficàcia social i ciutadana. És pròpia de venedors, polítics, professors...⁵
8. La naturalista: Ens dona competències en el coneixement i la interacció amb el món físic. És pròpia de biòlegs o herbolaris.

La revolució de Gardner d'anomenar-les a totes intel·ligències suposa posar-les a totes en pla d'igualtat, però penso que amb dificultat acceptaríem un ús tan estirat del llenguatge per dir que aquell atleta olímpic és molt intel·ligent perquè té un domini formidable del seu cos o que aquell cantant ho és perquè omple estadis als seus concerts. S'ha de tenir en compte, a més, la dificultat real que la proposta de Gardner sigui del tot clara des del punt de vista científic.

Per això, penso que allò important de la teoria de les intel·ligències múltiples és que posa les capacitats en peu d'igualtat quan tradicionalment s'ha donat més valor a la intel·ligència (capacitat lògico-matemàtica) que a les altres capacitats. Interioritzat això, no veig obstacle en acceptar que no ens trobem davant de moltes intel·ligències sinó de múltiples capacitats, igual de rellevants, una de les quals rep el nom d'intel·ligència. Aquesta pretesa igualtat no és una qüestió menor, perquè el nostre sistema educatiu no és neutre i, influenciat per la concepció clàssica d'intel·ligència, no para la mateixa atenció a tots els estils d'aprenentatge ni valora per igual a totes les intel·ligències o capacitats. Si acceptem la visió de Gardner alguna cosa haurà de canviar...

Quan a l'excel·lència, aquest concepte incorpora un nou element, un element de resultat. La intel·ligència és una capacitat, una potencialitat, i Gardner accepta que en la intel·ligència hi ha un substrat genètic, però igualment creu que és possible el seu aprenentatge. Jo afegeixo: l'excel·lència és el resultat material - i natural - de la intel·ligència, que només per ella mateixa no és capaç de manifestar efectes concrets. Quanta intel·ligència visible s'ha quedat a mig camí de l'excel·lència? Quanta intel·ligència invisible no ha arribat a començar el trajecte? Haurem d'esbrinar què ha d'acompanyar a la intel·ligència per esdevenir excel·lència.

Fem un pas més. Si l'excel·lència és resultat, no podrà ser qualsevol mena de resultat (les accions no són neutres). Seriem capaços d'afirmar que qualsevol dels dictadors més miserables de la història ha estat un governant excel·lent, pel fet d'haver estat implacable en l'aniquilació de les llibertats del seu poble? L'ètica ens diu que l'ésser humà és una finalitat en sí mateix. L'excel·lència, en sentit propi, significa "qualitat superior" i també "qualificació màxima", és a dir, "qualitat que sobrepassa (excel·leix) tots els altres, que es distingeix per la seva superioritat" i també "que es converteix en referent de molts altres". En definitiva, l'excel·lència és el grau màxim de la qualitat. Necessàriament el grau màxim de la qualitat, quan parlem de persones, ha d'incloure un component ètic. No pot ser només la perfecció en el resultat sense que aquest resultat contribueixi o respecti la dignitat de la persona.

⁵ La intel·ligència intrapersonal i la interpersonal juntes formen la intel·ligència emocional, que permet dirigir la nostra vida de manera satisfactòria.

Respecte la meva recerca, és evident que no puc analitzar aquesta variable ètica, que s'ha de manifestar sobretot en el futur exercici d'una activitat laboral.

Fets els aclariments oportuns i centrat l'objecte de la recerca, parlem de la metodologia utilitzada.

3. La metodologia

Aclareixo en aquest punt una qüestió fonamental: Tot i que he utilitzat un qüestionari per a la recollida de dades, NO és un treball de recerca estadística. L'estadística és la disciplina científica que estudia la recollida, l'anàlisi i la interpretació de dades, instrument tan necessari, per altra banda, per a la investigació científica. Si pretengués ser una recerca estadística seria un mal -un pèssim- treball de recerca. L'últim informe PISA ha generat una controvèrsia al voltant d'uns hipotètics dèficits de la mostra utilitzada⁶. Si ha existit controvèrsia en un àmbit tan professional de l'estadística, com podria aspirar jo al rigor científic dels resultats del qüestionari que he elaborat?.

El Departament d'Ensenyament -i la tutora- aconsellen, a l'hora d'escollir el treball de recerca, tenir en compte els factors següents: La pròpia modalitat de batxillerat, els interessos o aficions personals i l'entorn immediat: escola, barri, municipi...

La meua modalitat és el batxillerat humanístic, i reivindico alguns dels seus valors, com ara una millor comprensió del món a través del llenguatge i la formació cultural. El concepte d'excel·lència acadèmica és transversal quan a la modalitat de batxillerat, i evidentment forma part dels meus interessos personals i entorn immediat. Per això mateix no us heu de deixar enganyar per l'aparença: he utilitzat un instrument que s'assembla al propi d'una disciplina científica: el qüestionari, però sense la pretensió de rigor científic de la disciplina que li és pròpia. L'observació, la reflexió i la interpretació subjectiva seran els meus instruments. Instruments netament acadèmics, que no pertanyen en exclusiva a cap disciplina, però habituals en l'àmbit del batxillerat humanístic.

Posats a definir en negatiu, aquesta recerca tampoc pretén ser una mena de concurs del tipus: quins estudiants són més excel·lents? Guanyen els nois o les noies? Els de l'escola pública o privada? Només es tracta que els resultats generin reflexió. Qualsevol interpretació massa simplista seria impropia d'un context acadèmic com el nostre, que s'ha de caracteritzar per la ponderació i que ha de fugir d'anàlisis lleugeres com aquell gat escaldat del refranyer que ho fa de l'aigua tèbia. I sobretot en la qüestió de l'escola pública o privada, en la qual, per la complexitat dels elements que hi conflueixen excedeix, en molt, les possibilitats d'aquest treball de recerca.

Què és, què pretén, aquest treball de recerca? Pretén provocar, per sobre de tot, reflexió. Reflexió a partir de les respostes de 169 alumnes dels 190 que han obtingut una nota d'excel·lent en les PAU 2011 al qüestionari que els he proposat. Fetes totes aquestes consideracions, passem al contingut de la recerca.

⁶ GUTIÉRREZ, M. "Millora qüestionada". *La Vanguardia* de 26.10.11. Pàgina 27.

La ricerca

4. El mètode de treball

Per preparar la recerca necessitava confirmar que els alumnes podrien contestar anònimament. Buscar el perfil de l'estudiant excel·lent volia dir aprofundir en diferents àmbits de la seva vida (personal, familiar, educatiu). Sol ser incòmode respondre algunes preguntes, així que havia de trobar la manera que ho poguessin fer-ho anònimament. La solució la vaig trobar al Google Docs, que permet crear un qüestionari en línia de tal manera que una vegada contestat, l'opció "acceptar" crea una entrada en una base de dades associada a l'usuari de Google que ha creat el qüestionari sense que aquest usuari conegui la identitat de la persona que ha respost.

Un cop garantit l'anonimat, havia de crear el qüestionari. El procés va ser llarg. Vaig començar per una pluja d'idees sense plantejar-me classificacions, ni si seria tipus test o de resposta oberta, només escrivia possibles preguntes tal i com em venien al cap. Va arribar l'hora de fer la tria. En vaig ometre algunes, que m'hagués agradat fer, per por que algú les considerés d'un àmbit massa íntim i això el portés a no contestar el qüestionari; altres no servien, algunes les vaig modificar i rellegir-ne d'altres em va donar idees noves. Feta la tria vaig elaborar el qüestionari utilitzant el Google Docs.

El qüestionari consta de 32 preguntes, i n'he utilitzat diferents tipus:

- Preguntes obertes, a les quals es respon lliurement (per exemple: *Quina carrera vols cursar?*)
- Preguntes tancades, en les quals es pot marcar una o varies de les alternatives que s'ofereixen (per exemple: *Quantes hores dorms cada dia?*)
- Preguntes mixtes o semitancades, que són les que proporcionen alternatives de resposta tancades però deixen la possibilitat que es respongui amb una alternativa no proposada. (per exemple: *En un futur, en quina branca de l'activitat voldries dedicar-te?*)

I entre les tancades o mixtes:

- Preguntes dicotòmiques, que només admeten dues alternatives de resposta, mútuament excloents (per exemple: *Sexe?*)
- Preguntes politòmiques, que proporcionen varies alternatives de resposta (per exemple: *Quantes hores dorms cada dia?*). Si es pot marcar més d'una resposta s'anomenen de resposta múltiple. (per exemple: *Fas activitats extraescolars? De quin tipus?*)
- O una bateria de preguntes, que són les que fan referència a un mateix tema, que s'integren i complementen. (per exemple: *Quantes hores diàries mires la televisió?* i *Quantes hores diàries passes a l'ordinador, com a lleure?*)

Quan al contingut, he agrupat les 32 preguntes del qüestionari en tres apartats, segons si es refereixen a l'àmbit personal, familiar o acadèmic.

A continuació vaig crear un compte de correu electrònic exclusivament per a la recerca, recercaexcel.lencia@gmail.com, i vaig fer servir una utilitat que permet enviar correus a grups, però de manera que cada destinatari es veu com a únic. La signatura que figuraria en cada correu seria la mateixa mentre durés el treball:

Ada Colomer Roma
Treball de recerca sobre l'excel·lència
IES Cirviànum, Torelló (Barcelona)
recercaexcel.lencia@gmail.com

Per posar-me en contacte amb el meu grup de recerca, vaig crear un enllaç al correu electrònic per tal que als estudiants els fos còmode l'accés al qüestionari.

Quedava una última cosa - la fonamental -, posar-me en contacte amb els estudiants. No va resultar senzill. El llistat dels alumnes no estava publicat ni en paper ni a la xarxa, allò que sí existia era una relació dels guardonats per centres on havien cursat el batxillerat aquests alumnes. La relació incloïa la ciutat, comarca i el nombre d'estudiants guardonats per centre. La vaig completar amb els webs, telèfons i adreces de correu electrònic de cada centre. L'estratègia era utilitzar els centres com a enllaç amb els alumnes.

El format del correu adreçat als centres era el següent: Una breu explicació del meu objectiu i la petició que fessin arribar el correu a l'alumne, més un l'enllaç que portava directament al qüestionari i un document Word adreçat específicament als estudiants. Només faltava esperar que els centres i, principalment els alumnes, volguessin col·laborar.

Els primers resultats no es van fer esperar: 79 estudiants van respondre a la meva sol·licitud en les primeres 72 hores. Tot semblava bufar i fer ampolles, però passada aquesta tempesta inicial, els qüestionaris arribaven només en pluja fina. Calia buscar una solució perquè l'objectiu que m'havia marcat abans de començar la recerca era treballar amb no menys de 133 qüestionaris contestats, que representen el 70% dels 190 alumnes. Era l'hora de fer un segon reenviament als centres. Aquesta vegada el resultat ja no va ser bo. Calia una nova estratègia. Internet se'm va presentar com a solució. Les webs dels centres van ser una sortida parcial. Alguns centres no disposen de pàgina web i d'altres no la tenen actualitzada, però en algunes s'hi ressenyava la notícia dels alumnes del centre que havien obtingut l'excel·lent a les PAU. La premsa local del territori a Internet també va ser una bona font d'informació perquè molts publicaven la notícia dels guardonats locals. Quan la Secretaria d'Universitats i Recerca em va facilitar la relació dels alumnes, tot va ser baixada. Tenia els noms, però calia trobar el mitjà més eficaç per posar-m'hi en contacte. *Sant Facebook* va obrar el miracle. La xarxa d'amistats comunes més universal del planeta va permetre salvar alguns obstacles i vaig arribar a molts alumnes indirectament a través de segones o terceres vies.

La resposta de la xarxa va ser fantàstica i, per què no dir-ho, molt millor que alguns -pocs- centres, la qual cosa, quan hi penso, encara avui em deixa estupefacta.

A partir d'aquí, algunes respostes immediates, d'altres es van fer esperar més, molts van haver de suportar la meva obstinació i d'altres la van ignorar.

El resultat: 169 respostes, 17 que no han contestat (de fet, alguns menys perquè han arribat qüestionaris d'última hora, que ja no he pogut incloure en la recerca) i 4 estudiants no localitzats, sense que pugui assegurar que els centres escolars els van fer arribar el correu que els vaig enviar.

Un cop feta la recollida de dades, tocava analitzar-les.

5. Els resultats

En el qüestionari he inclòs 3 preguntes especials. La primera fa referència al centre on han cursat el batxillerat. És una dada que no he inclòs en la recerca perquè individualitza massa els alumnes, però que vaig incorporar al qüestionari només amb dues finalitats absolutament necessàries: controlar possibles duplicitats en l'enviament de qüestionaris i poder reiterar les peticions de col·laboració a aquells que no l'enviaven.

Les altres dues són preguntes de les quals ja en tenia la resposta. Es tracta dels alumnes amb excel·lent a les PAU dividits per sexes i per titularitat del centre docent. Són dades de caràcter objectiu, que es poden obtenir al marge de la col·laboració dels interessats i, per tant, no necessitaven formar part del qüestionari perquè la Secretaria d'Universitats i Recerca ja n'havia elaborat estadístiques⁷, però he mantingut aquestes preguntes al qüestionari amb una funció de contrast (per confirmar que els resultats de la meua recerca anaven pel bon camí. En relació a això, he de dir que els percentatges obtinguts en la meua mostra d'aquestes dues preguntes s'ajusten als percentatges de la Secretaria d'Universitats, sobretot en la referent al sexe, on la coincidència es dona gairebé amb exactitud.

Acomplerta, doncs, la seva funció, en aquests dos casos utilitzaré les dades de la Secretaria d'Universitats i Recerca per analitzar els resultats perquè inclouen la totalitat dels estudiants amb nota d'excel·lent⁸.

5. 1. L'àmbit personal

En aquest apartat he agrupat aquelles preguntes que fan referència a la persona i les seves activitats fora de l'horari escolar, ja siguin formatives o simplement d'oci. He formulat nou qüestions als estudiants en relació al seu àmbit personal:

1. Sexe
2. *Fas activitats extraescolars? De quin tipus?*
3. *Nombre total d'activitats extraescolars que fas.*
4. *Indica el nombre total d'hores setmanals aproximades que dediques a les activitats extraescolars.*
5. Participes en alguna entitat de la teua localitat?
6. Quantes hores setmanals dediques a la lectura?

⁷ http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/docs/2011/07/01/12/45/04b247fc-577b-48a3-9cf1-04895289787e.pdf

⁸ Encara que les estadístiques publicades per la Secretaria d'Universitats i Recerca - en desconeix la causa - són sobre 184 alumnes i no sobre el total de 190 alumnes amb nota d'excel·lent a les PAU.

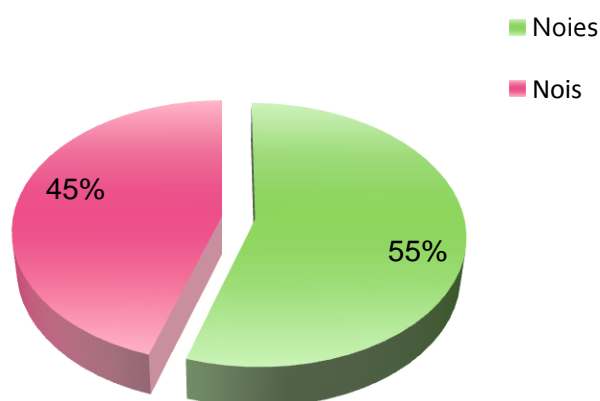
7. Quantes hores diàries mires la televisió?
8. Quantes hores diàries passes a l'ordinador, com a lleure?
9. Quantes hores dorms cada dia?

5.1.1. Sexe

La pregunta no necessita massa explicacions. Es tracta d'indicar el sexe de l'alumne. El resultat de la meua recerca sobre els 169 alumnes que han contestat el qüestionari són:

Sexe	Total	Percentatges
Dona	93	55,03%
Home	76	44,97%
TOTAL	169	100,00%

Taula 1: Alumnes amb nota d'excel·lent a les PAU 2011, per sexes

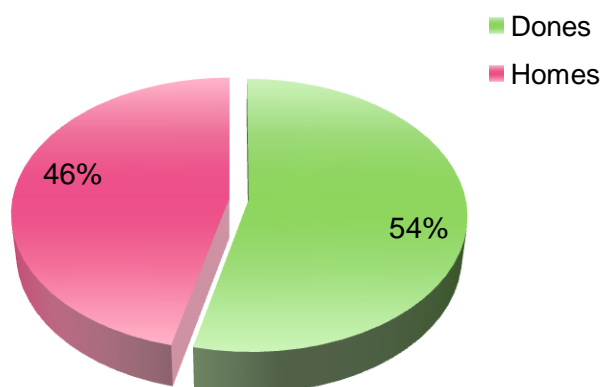

Gràfic 1: Alumnes amb nota d'excel·lent a les PAU 2011, per sexes

En relació al sexe utilitzaré les dades publicades per la Secretaria d'Universitats i Recerca que inclouen també els alumnes matriculats, presentats i aprovats a les PAU 2011, dividits per sexes:

Sexe	MATRICULATS		PRESENTATS		APROVATS		EXCEL·LENTS	
	Total	%	Total	%	Total	%	Total	%
Dones	14.499	57,71%	14.423	57,72%	13.601	57,58%	99	53,80%
Homes	10.626	42,29%	10.565	42,28%	10.022	42,42%	85	46,20%
TOTAL	25.125	100,00%	24.988	100,00%	23.623	100,00%	184	100,00%

Taula 2: Alumnes matriculats, presentats, aprovats i alumnes amb nota d'excel·lent a les PAU 2011, dividits per sexes.
Font: Secretaria d'Universitats i Recerca.

Gràfic 2: Alumnes matriculats, presentats, aprovats i alumnes amb nota d'excel·lent a les PAU 2011, dividits per sexes.
Font: Secretaria d'Universitats i Recerca.

Observem aquestes dades. En números absoluts, dels 184 estudiants amb una nota igual o superior a 9 a les PAU 2011 hi ha 99 dones (53,80%) i 85 homes (46,20%). Les dones guanyen...

No tan de pressa! Si ens fixem en el total d'alumnes presentats a les PAU veiem que un 57,72% són dones i un 42,28% són homes (percentatge que es manté gairebé invariable també en els grups d'alumnes matriculats i alumnes aprovats). Vist així, hem de dir que en el grup de l'excel·lència les dones en realitat baixen la seva representació del 57,72% a batxillerat al 53,80% a l'excel·lència, mentre que els homes pugen del 42,28% a batxillerat al 46,20% a l'excel·lència.

Anem a fer-ho diferent:

- Els 184 alumnes excel·lents, sense distinció de sexe, representen un 0,73% dels 24.988 alumnes sense distinció de sexe presentats a les PAU 2011.

- Les 99 alumnes excel·lents representen un 0.69% de les 14.423 alumnes presentades a les PAU.
- Els 85 alumnes excel·lents de sexe masculí representen un 0.80% dels 10.565 alumnes de sexe masculí presentats a les PAU.

És a dir, si la mitjana d'alumnes sense distinció de sexe amb nota d'excel·lent a les PAU és d'un 0,73% sobre el total d'alumnes presentats, el percentatge de dones està per sota (0,69%), mentre que el percentatge d'homes està per sobre (0,80%). Els homes guanyen...

La diferència no és notable, però existeix. Què vol dir això? Que el sexe de la persona és una variable de l'excel·lència en sí mateix? Vull dir: els homes són més excel·lents pel sol fet de ser homes? Són causes lligades a la pròpia naturalesa del sexe les que explicarien per què hi ha més cuineres o perruqueres però, en canvi, els excel·lents al fogons o amb la pinta i les tisoires són sobretot ells? Per què hi ha més doctores, però menys catedràtiques?

S'han escrit planes i planes - biblioteques senceres! - sobre les diferències "naturals" entre els sexes. Us diré el que en penso: Penso que sempre s'han volgut establir línies entre homes i dones segons la seva capacitat. Antigament avalades per creences, després per estudis carregats de proves "científiques". Més diferències i més ridícules com més ens allunyem del moment present. En l'actualitat encara la ciència s'entossudeix a trobar diferències entre homes i dones pel fet de ser-ho. La ciència avui... Això ja és una altra cosa. Segur? Però, que no eren científics els que en el passat van trobar diferències entre els sexes que avui ens avergonyeixen? Que no era ciència contemporània en el seu temps? Què hi ha de subjectiu -d'ideologia!- en els científics actuals quan interpreten la ciència? Perquè la ciència s'interpreta, oi? O no és cert que sovint es troba allò que es busca?

Penso que anem mica en mica -massa a poc a poc pel meu gust- cap a la conclusió definitiva que la diferència entre els dos sexes és exclusivament física i en un àmbit molt concret i definit. La resta de diferències responen a qüestions culturals i sociològiques que, a mida que anem enderrocant murs, desapareixeran fins a deixar al descobert la més absoluta igualtat.

D'un reportatge publicat a *El País* sobre les diferències entre els sexes, en transcriu alguns fragments que trobo interessants:

Que las diferencias anatómicas tengan una repercusión funcional en la capacidad intelectual no está nada claro", resume Roberto Colom, catedrático de Psicología en la Universidad Autónoma de Madrid. "En general, no hay diferencia en promedio entre sexos en lo que es el núcleo duro de la capacidad intelectual, pero se puede encontrar una diferencia menor en algún tipo de capacidad específica".

Ejemplos: las mujeres son mejores, de media, en las facetas del lenguaje, sobre todo respecto al habla, y los hombres en el procesamiento espacial (por ejemplo, rotar objetos con el pensamiento).

"No quiere decir que las mujeres no puedan rotar mentalmente y hay muchas mujeres que lo hacen mejor que muchos hombres, pero hay más hombres que lo pueden hacer mucho mejor", detalla Haier con paciencia. "Se sorprendería de cuanta gente no entiende esto", remacha. Un recurso para entenderlo es el ejemplo de la altura. Como media, los hombres son más altos que las mujeres, pero hay muchas mujeres que son más altas que muchos hombres.

"Es bien conocido que existen más hombres que mujeres en algunas áreas científicas, es verdad en física, ingeniería y matemáticas", recuerda Haier. "La razón es objeto de polémica. Hay datos que sugieren que hay más hombres en la cumbre de la habilidad matemática, de la representación espacial. Estas son habilidades importantes para estas especialidades. No quiere decir que las mujeres no puedan hacerlo, y hay mujeres que son iguales de buenas, pero parece que hay menos mujeres". Donald Pfaff, de la Universidad Rockefeller (EE UU), estuvo de acuerdo en el congreso de Heidelberg: "En las culturas en las que hay prácticamente igualdad de género no hay diferencias en la media, solo se detectan en el extremo superior, en personas de gran habilidad matemática". Pfaff señala que los experimentos indican que en el desarrollo de estas habilidades influyen tanto los genes como las hormonas y el ambiente, especialmente en el periodo neonatal y en la pubertad.

*Relacionar las diferencias físicas con las diferencias en la capacidad cognitiva, normalmente, para minusvalorar a las mujeres, tiene una larga historia, y la escritora y científica Cordelia Fine se muestra muy crítica con casi todas las teorías modernas en su reciente libro *Delusions of Gender*. Para Fine, lo que existe es neurosexismo, más que datos de verdad, porque el tema es tan complejo como fascinante.⁹*

5.1.2 Les activitats extraescolars

Vaig formular 3 preguntes relacionades amb les activitats extraescolars, el text de les quals és: 1. *Fas activitats extraescolars? de quin tipus?* / 2. *Nombre d'activitats extraescolars que fas* / 3. *Indica el nombre total d'hores setmanals aproximades que dediques a les activitats extraescolars.*

Pel què fa a les activitats extraescolars he considerat que són les que es fan fora de les hores de classe, i no necessàriament organitzades pels mateixos centres educatius. En la primera pregunta (si l'alumne fa activitats escolars, i de quin tipus), el qüestionari permet marcar més d'una resposta, perquè molts estudiants en fan de més d'una classe. Els resultats són els següents:

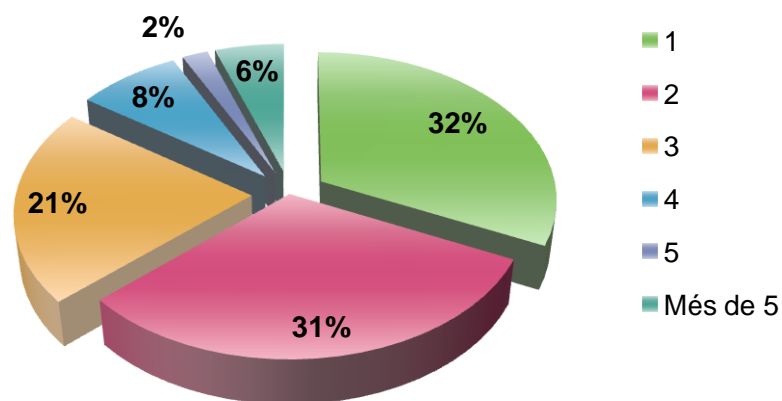
⁹ El País.com. <[<http://www.elpais.com/articulo/sociedad/Somos/iguales/elpepisc/20110106elpepisc_1/Tes>>](http://www.elpais.com/articulo/sociedad/Somos/iguales/elpepisc/20110106elpepisc_1/Tes)>

Activitats extraescolars	Total	Percentatges
No faig activitats extraescolars	19	11,24%
Esportives	95	56,21%
Idiomes	88	52,07%
Culturals o artístiques	66	39,05%
Sense resposta	3	1,78%
Altres	13	7,69%

Taula 3: Activitats extraescolars dels alumnes excel·lents, per tipus d'activitat.

nombre total activitats extraescolars	totals	Percentatges
1	48	32,00%
2	47	31,33%
3	32	21,33%
4	12	8,00%
5	3	2,00%
Més de 5	8	5,33%

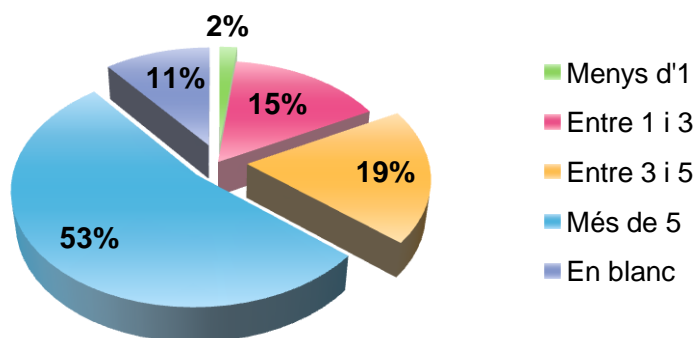
Taula 4: Nombre total d'activitats extraescolars dels alumnes excel·lents.

Gràfic 3: Nombre total d'activitats extraescolars dels alumnes excel·lents

Hores / setmana d'activitats extraescolars	totals	Percentatges
Menys d'1	3	1,78%
Entre 1 i 3	26	15,38%
Entre 3 i 5	32	18,93%
Més de 5	90	53,25%
Sense resposta	18	10,65%
TOTAL	169	100,00%

Taula 5: Nombre total d'hores/setmana dedicades a les activitats extraescolars pels alumnes excel·lents.

Gràfic 4: Nombre total d'hores/setmana dedicades a les activitats extraescolars pels alumnes excel·lents.

Els resultats obtinguts es corresponen amb les dades generals sobre activitats extraescolars de la població jove. En el grup de recerca, dels 169 estudiants, 95 (56,61%) fan activitats esportives; 88 (52,07%), idiomes; i 66 (39,05%), culturals o artístiques. En la població global infantil i juvenil a Catalunya les activitats extraescolars més comunes també són les d'aprenentatge d'idiomes, d'esports i de música. Però una altra de les activitats més freqüent en la població global és la de reforç escolar, orientada a aquells alumnes que necessiten millorar les seves notes. Aquesta, per raons òbvies, no apareix en el grup d'estudiants excel·lents. El 7,69% del grup de recerca que ha seleccionat "altres" (amb espai per a text lliure) és un trencadís d'altres activitats: científiques, ioga, esplai, autoescola, polítiques, classes de repàs a nens i tasques d'entrenador esportiu. Per últim, hi ha un 11,24% que no fa activitats escolars.

Quan al nombre d'activitats, la majoria (84,66%) fa entre 1 i 3 activitats, repartits de la següent manera: 1 activitat (32,00%), 2 activitats (31,33%) i 3 activitats (21,33%). Els 8 estudiants (5,33%) que fan més de 5 activitats extraescolars estableixen marques de rècord.

Les hores setmanals que dediquen a aquestes activitats, independentment del nombre d'activitats, superen les cinc hores en el 53,25% dels casos. Molt per sobre de la recomanació de tres o quatre hores setmanals com a màxim per evitar els riscos de la hiperactivitat escolar, que cito més avall.

Amb els resultats ben presents, parlem una mica d'activitats extraescolars. És un tema força controvertit. Veiem alguns arguments a favor i en contra.

Alguns avantatges significatius de les activitats extraescolars són els següents:

- Aporten beneficis físics, socials i emocionals.
- Potencien la creativitat, l'orientació i la concentració.
- Possibiliten la socialització, és a dir, l'oportunitat d'aprendre d'altres maneres i amb altres persones, normes, valors i pautes socials.
- Permeten trobar nous amics.
- Generen la relació amb nous referents: noves persones de qui aprendre coses, de qui rebre orientacions.
- Són font de descobriment de nous interessos i habilitats.
- Contribueixen al factor descans pel sol fet de ser un canvi d'activitat respecte de l'activitat principal que és l'estudi a classe. (Sobre el canvi d'activitat com a font de descans en parlaré en relació a la pregunta sobre les hores que dormen).

No obstant, aquesta moneda de les activitats extraescolars també té una altra cara, i aquesta no és precisament positiva. La programació d'activitats extraescolars parteix d'una bona intenció: el desig de donar el màxim d'oportunitats als fills. Però la hiperactivitat extraescolar porta associada alguns perills. Quantes activitats extraescolars ha de fer un jove? No hi ha una resposta única. En general podem considerar que és una bona opció fer servir les activitats extraescolars per garantir un entorn educatiu, de relació i lúdic, tenint present no sobrecarregar les jornades. Les activitats extraescolars no haurien de superar les 3-4 hores setmanals, segons criteri general. Alguns perills de la hiperactivitat extraescolar, són:

- Va en detriment de la vida familiar. L'horari de pares i fills, l'agenda tan comprimida d'uns i altres ha de deixar espais de convivència mútua. En alguns moments els adults han de compartir i l'oci dels fills, i un excés d'activitats extraescolars dels fills i les jornades laboral inacabables dels pares ho dificulta, si no ho fa impossible.
- Amb un temps d'oci ple d'activitats extraescolars programades, les famílies estan marcant l'estil d'oci dels fills, cosa que té els seus beneficis, però el fet que no ocupin el seu temps per ells mateixos tendeix a limitar el desenvolupament de la seva imaginació. "Els pares

no saben de vegades que és necessari deixar el seu lloc al buit, donar als joves i adolescents l'espai on la seva imaginació no estigui gestionada pels adults, i en el qual dependrà solament d'ells la capacitat d'inventar-se coses", en poètiques paraules de Hadjadj, S.¹⁰

- Els joves veuen prolongat el seu horari d'obligacions (recordem que, sobretot, són estudiants de batxillerat!) i no descansen, condició molt important pel rendiment escolar, com veurem en parlar de les hores de son. Alguns ja han batejat aquest fenomen com la *síndrome del noi esgotat*. I un bon descans és clau pel bon rendiment escolar. En parlarem més endavant.

Per tant, subratllant que és imprescindible una correcta gestió de la programació diària de les activitats de l'estudiant, i que en qualsevol cas s'ha d'evitar caure en la hiperactivitat, parlem una mica de les dues activitats que, amb diferència, tan els nostres estudiants excel·lents com la població d'aquest tram d'edat en general, practiquen per sobre de la resta d'activitats: les esportives i l'aprenentatge d'idiomes, amb un 56,21% i 52,07% respectivament, del nostre grup de recerca.

Quan a l'esport, segons dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya, proporcionalment hi ha molts més homes que dones (quatre vegades més), especialment dels grups d'edat més joves (15 a 19 anys). Estudien, viuen amb la família d'origen o sols, i han nascut predominantment a Catalunya. Pertanyen a tots els grups d'estatus socioeconòmics.

No obstant, és interessant assenyalar que, segons les mateixes estadístiques, la pràctica d'activitat física baixa d'una manera important quan els estudiants es traslladen a la Universitat. La major part de les noies que estudien tenen la sensació que haurien de fer més activitat física de la que fan habitualment – es detecta un cert sentiment de “culpa” per no fer el que creuen que haurien de fer –. En els seus discursos és comú dir que en feien de manera regular quan estudiaven a l'institut, però que després ho han anat deixant, aparentment per manca de temps. Pel que fa als nois estudiants, alguns comenten que han canviat d'estil de vida quan han marxat a estudiar fora de casa, i una de les coses que han eliminat o reduït és l'activitat física.

Allò que tots els estudis sobre la relació entre esport i rendiment escolar destaquen és l'adquisició d'uns hàbits propis de la pràctica de l'esport que llavors es traslladen a l'activitat acadèmica de l'alumne i a la seva vida en general. Així, rutines i valors com l'esforç, la disciplina, la concentració, el treball en grup o el repte en solitari, l'acceptació de l'èxit i el fracàs i certes habilitats mentals i socials es distingeixen en aquells alumnes que practiquen esport.

Quan als idiomes, les noves generacions semblen decidides a superar el tradicional desconeixement de llengües estrangers que ha caracteritzat les generacions anteriors, quan circulava aquell acudit que definia el ciutadà

¹⁰ Psicòleg francès

espanyol com aquella persona que es passa tota la vida estudiant anglès. Expliquen també l'anècdota d'aquella família d'alemanys que es va adreçar en anglès a un vigilant del Parlament espanyol per conèixer l'horari de visites. El vigilant els va despatxar de males maneres perquè no entenia una paraula mentre en veu alta es queixava: *¡Estos no se han enterado de que para ir por el mundo hay que saber idiomas!*.

Analitzades les respostes del grup de preguntes sobre activitats extraescolars (si en fan, de quin tipus, quantes i el nombre d'hores setmanals que hi dediquen), i avaluats avantatges i desavantatges de la programació d'activitats fora de l'horari escolar, podem concloure que:

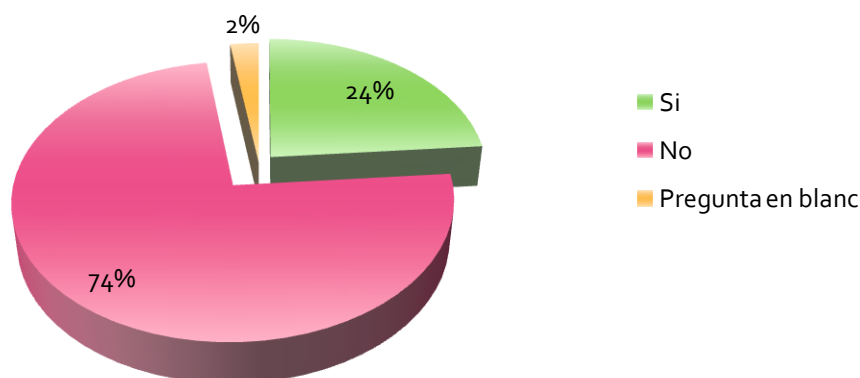
1. El grup de l'excel·lència comparteix majoritàriament amb la població general del seu grup d'edat les mateixes activitats extraescolars: la pràctica de l'esport i aprenentatge d'idiomes.
2. Per raons òbvies els estudiants del grup de recerca no fan activitats de repàs, que és el tercer grup d'activitats extraescolars més nombrós en la població general. Tot al contrari, alguns dels estudiants del grup donen classes de repàs en el seu temps lliure.
3. Quan al nombre d'activitats, la majoria (62,33%) en fa 1(32,00%) o 2(31,33%). Si hi sumem els que en fan 3(21,33%), ens situem en el 84,66% d'estudiants que fan entre 1 i 3 activitats escolars.
4. Quan a les hores setmanals que dediquen a totes aquestes activitats, superen àmpliament la recomanació de 3 o 4 hores setmanals, ja que hi dediquen cinc hores en el 53,25% dels casos. Per tant, el grup dels estudiants excel·lents sembla no escapar-se dels riscos de la hiperactivitat extraescolar.

5.1.3 L'Oci: participació en entitats.

La pregunta que vaig formular és: Participes en alguna entitat de la teva localitat?

Participació en entitats	Totals	Percentatges
Si	40	23,67%
No	125	73,96%
Sense resposta	4	2,37%
TOTAL	169	100,00

Taula 6: Vida associativa dels estudiants excel·lents. Participació en entitats.

Gràfic5: Vida associativa dels estudiants excel·lents. Participació en entitats.

Els estudiants del grup no són associatius. Gairebé en un 74% no participen en entitats. Tot i així, prop del 24% hi participa, la qual cosa és destacable si es té en compte el temps lliure disponible dels joves entre 15 i 19 anys, segons la seva pròpia declaració, és de 3,7 hores.

La vida associativa té quelcom de molt positiu que els manca normalment a les activitats extraescolars. És la seva vinculació al territori (sovint són entitats vinculades al lloc de residència i amb una forta càrrega cultural i de tradició), així com la gratuïtat. Perquè sovint es tracta d'un intercanvi: la persona hi participa amb desinterès amb una finalitat col·lectiva o altruista i l'entitat li retorna amb cabdals d'experiència vital i social. Tradicionalment ha estat molt

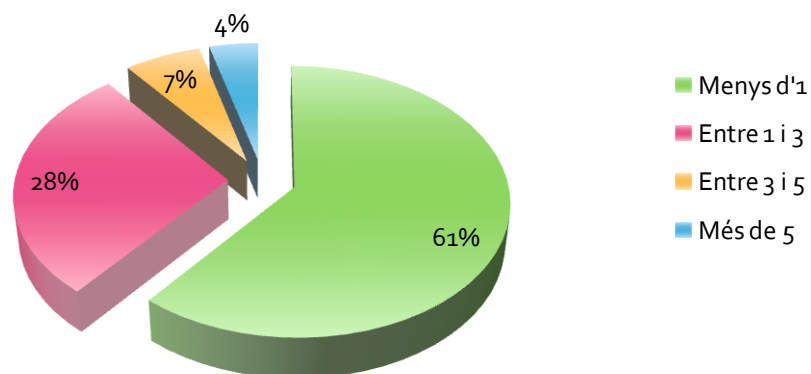
present en la nostra societat i la globalització, la mobilitat i la manca de temps l'amenacen.

5.1.4 L'Oci: la televisió, Internet i altres.

Vaig formular 2 preguntes relacionades amb el temps dedicat a l'oci passiu a Internet, mirat la televisió o altres, el text de les quals és: 1. *Quantes hores diàries mires la televisió?* / 2. *Quantes hores diàries passes a l'ordinador, com a lleure?. Sumant-hi les hores al mòbil, consoles, etc*

Hores / dia TV	totals	Percentatges
Menys d'1	103	60,95%
Entre 1 i 3	48	28,40%
Entre 3 i 5	11	6,51%
Més de 5	7	4,14%
TOTAL	169	100,00%

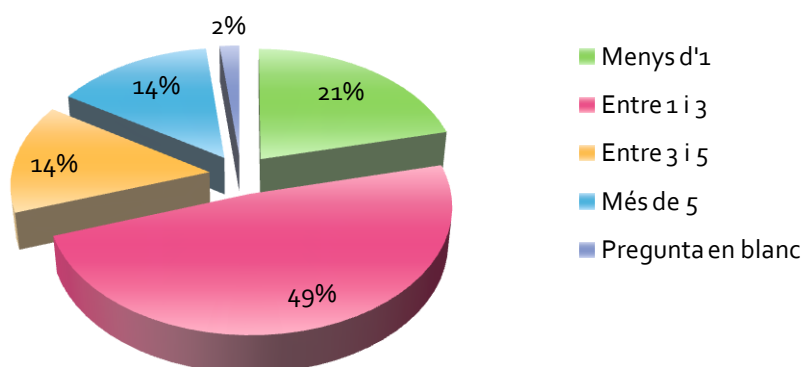
Taula 7: Hores/dia de consum televisiu dels estudiants excel·lents.

Gràfic6: Hores/ dia de consum televisiu dels estudiants excel·lents.

Hores / dia internet	Totals	Percentatges
Menys d'1	36	21,30%
Entre 1 i 3	82	48,52%
Entre 3 i 5	24	14,20%
Més de 5	24	14,20%
Sense resposta	3	1,78%
TOTAL	169	100,00%

Taula 8: Hores/dia de lleure davant l'ordinador dels estudiants excel·lents. Sumant-hi les hores al mòbil, consoles, etc

Gràfic 7: Hores/dia de lleure davant l'ordinador dels estudiants excel·lents. Sumant-hi les hores al mòbil, consoles, etc

Gairebé el 61% passa menys d'una hora diària davant el televisor, un segon grup del 28,40% entre 1 i 3 i un 4,14% que hi passa l'escandalosa xifra de més de 5 hores.

Que els joves abandonen el televisor i es passen a l'ordinador és una cosa que aquí queda clara. Encara que cal matisar que molts joves consumim televisió des de l'ordinador o el mòbil, i en aquests casos només es tractaria d'un canvi en la forma d'accés.

Tot i això, el 48,52% es passa entre 1 i 3 hores diàries davant els diferents recursos tecnològics (en la pregunta s'especificava que s'havien de sumar a les hores d'ordinador les dedicades a mòbils, consoles i similars), un 28,40% s'hi passa més de 3 hores (i d'aquest, un 14,20%, més de 5).

Vivim un moment històric en què les noves tecnologies de la comunicació, especialment Internet i tot el que l'envolta, són una realitat quotidiana tant a l'escola com al domicili dels joves, fins i tot a la nostra habitació. És una revolució tecnològica que dóna accés a un món de contactes amb altres persones i a un ventall enorme de consums d'oci sense límit d'horaris. Propicia comunicacions i usos més personals i informals, com la missatgeria instantània, la telefonia per Internet, els blocs o les xarxes socials. La bibliografia especialitzada està dividida respecte a les possibles conseqüències de les noves tecnologies de la informació i la comunicació en els joves, en particular els adolescents. D'una banda, hi ha preocupació respecte a les hores que passen al *WhatsApp*, *Facebook*, *Twitter* i altres, i per la incògnita de què pot significar el fet que estableixin les seves relacions afectives de manera virtual; de l'altre, hi ha visions que sostenen que els més joves tenen més habilitat per a les noves tecnologies i que utilitzar-les és consubstancial al fet de desenvolupar-se i competir en la societat en xarxa. Són dues perspectives que probablement comparteixen un determinisme tecnològic excessiu, atès que, com adverteixen alguns, la tecnologia hi apareix com la causant de tots els danys i els beneficis, independentment dels entorns socioeconòmics i les desigualtats educatives i de classe dels joves que en fan ús.

La veritat és que els joves passem *moltes* hores "connectats". Però els adults creuen que els joves passem *massa* hores al voltant de les noves tecnologies (que bàsicament es concentra en l'ús d'internet a través de mòbils, ordinadors i altres formes d'accés a xarxes socials i webs d'entreteniment). Aquesta indeterminació del terme "massa" és confusa. Què vol dir massa? En relació al temps que hi dedicaven ells? És evident que en aquest cas és massa perquè la seva generació no disposava d'accés a internet! Però no pot ser que els seus pares els diguessin el mateix a ells en relació al seu consum exagerat de televisió, per exemple? Aquí utilitzaré una expressió que he sentit alguna vegada al meu pare (quan parla amb altres adults però no amb les seves filles!): *El principal problema de la joventut d'avui en dia és que jo ja no en formo part*... I potser només es tracta d'això. Potser només es tracta que els adolescents d'avui consumim el nostre temps d'oci exactament com ho feien els nostres pares i allò que només ha canviat és el temps. Vull dir que totes aquestes formes d'oci potser són passatgeres com ho eren les interminables jornades davant la televisió dels joves d'abans. I com ells van créixer, creixerem nosaltres, i com ells van acabar trobant infantil aquella programació que els entusiasmava de petits, ho acabarem fent nosaltres i oblidarem consoles, mp3, *WhatsApp* i d'altres artefactes que ells no entenen... i també sobreviurem!¹¹

Són molt reveladors els comentaris d'un grup de discussió creat amb joves entre 21 i 25 anys per tal d'explorar percepcions i experiències sobre la seva salut:

Les "xarxes socials" d'Internet ocupen molt de temps i proporcionen relacions socials de qualitat molt baixa, i pensen (els joves del grup de discussió) que val més mantenir relacions cara a cara.

¹¹ Una cosa diferent són els riscos lligats a la sobreexposició en Internet, però no és una perspectiva que tingui a veure amb la meua recerca.

És un fenomen propi dels adolescents (sobretot dels joves que van a l'institut) i afirmen (els joves del grup de discussió) que, segons la seva experiència, a mesura que es fan grans les utilitzen menys ja que creuen que és una activitat d'adolescents. Diuen que els adolescents de 16 anys hi estan molt implicats i que hi passen moltes hores, fins al punt que pot ser habitual que perdin hores de son.

Alguns joves que estudien a la universitat indiquen que han de fer servir Internet cada dia (per consultar el diari, per les assignatures, per contactar amb companys de classe, etc.), però consideren que les xarxes socials no deixen de ser una "xafarderia" i hi perceben el risc de la manca de privacitat.¹²

D'altra banda, no es pot afirmar que Internet generi noves formes de lectura i nous lectors. A l'escola li correspon també no perdre el tren i assignar funcions i sentits a l'eina d'Internet, donar-hi usos acadèmics. Però al mateix temps, cal determinar les limitacions d'Internet en l'àmbit acadèmic.

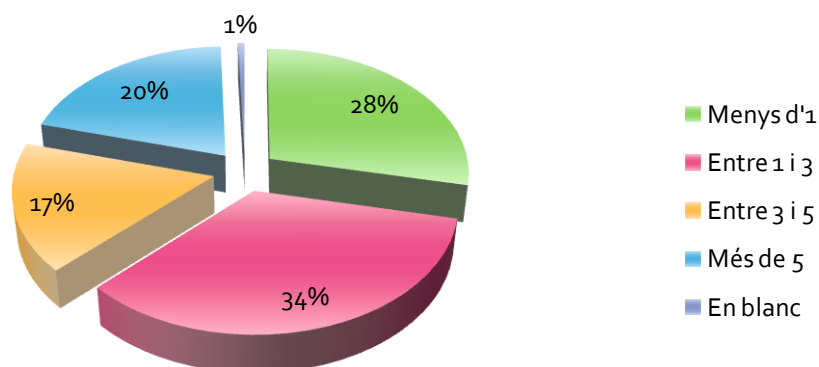
5.1.5 L'oci: els llibres.

La pregunta que vaig formular és: *Quantes hores setmanals dediques a la lectura?*

Hores / setmana de lectura	Totals	Percentatges
Menys d'1	48	28,40%
Entre 1 i 3	58	34,32%
Entre 3 i 5	28	16,57%
Més de 5	34	20,12%
Sense resposta	1	0,59%
TOTAL	169	100,00%

Taula 9 Hores/setmana dedicades a la lectura dels estudiants excel·lents.

¹² ESPLUGA I TRENC, Josep et al. 2010. *Salut i joves*. Col·lecció Estudis 29. http://www20.gencat.cat/docs/Joventut/Documents/Arxiu/Publicacions/Col_Estudis/Estudis29.pdf (consulta

Gràfic 8: Hores/setmana dedicades a la lectura dels estudiants excel·lents.

Un 34,32% llegeix entre 1 i 3 hores a la setmana i un significatiu 20,12% ho fa més de 5. Feria falta també saber què llegeixen els nostres estudiants, on llegeixen i per què llegeixen. Per què, sobretot per què.

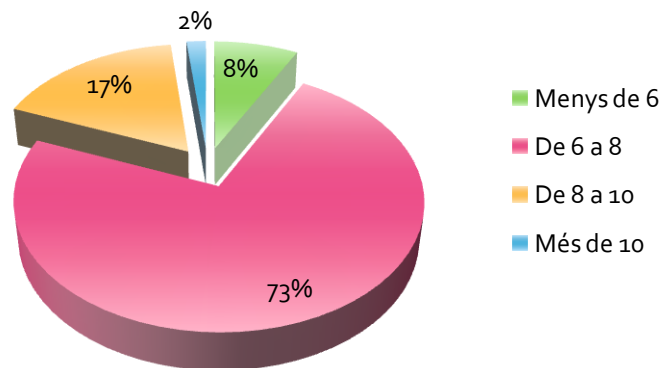
Sobre la lectura, hi entraré amb més profunditat a la pregunta sobre l'edat d'inici de l'activitat lectora. Crec profundament que només es poden crear lectors joves si s'han posat abans uns bons ciments en les primeres etapes escolars i que un bon nivell de comprensió lectora és la porta al món i la cultura.

5.1.6 Les hores de son.

La pregunta que vaig formular és: Quantes hores dorms cada dia?

Hores / dia de son	Totals	Percentatges
Menys de 6	13	7,69%
De 6 a 8	124	73,37%
De 8 a 10	29	17,16%
Més de 10	3	1,78%
TOTAL	169	100,00%

Taula 10: Hores/dia que dormen els estudiants excel·lents.

Gràfic 9: Hores/dia que dormen els estudiants excel·lents.

La gran majoria (un 72%) dels nostres estudiants excel·lents dorm entre 6 i 8 hores diàries (en qualsevol cas, menys de 8). I una altra dada que puc afegir - i no sé si és un cop baix als meus enquestats - és que alguns dels nostres alumnes excel·lents es fiquen al llit prou tard a la vista de les hores en què s'han contestat algunes enquestes!

El grup, doncs, està per sota de la mitjana de la població catalana en general¹³ en hores de son, que se situa en 8,36 hores (aquesta mitjana ho és sobre la població de menys de 25 anys), però dins de la mitjana de joves entre 15 i 19 anys que se situa en 7,5 hores¹⁴ i clarament per sota de les 9 hores que es recomanen en l'adolescència (de fet, es recomana una franja que va de les 8,30 a les 9,30 hores segons les fonts). El director de la unitat del son de l'Institut Universitari Dexeus de Barcelona, Eduard Estivill, afirma que el 60% dels joves dormen entre una i dues hores menys de les vuit o nou recomanades.¹⁵

Menció a part mereixen el petit però cridaner 7% del grup que no arriba a les 6 hores i el 2% que passa... de les 10 hores! A aquest 2%, l'enhorabona! Una dormilega com jo no pot sinó sentir admiració i enveja a parts iguals.

Parlem ara una mica del son i del descans i els seu efecte en el rendiment escolar.

Avui la ciència és unànime pel que fa referència a les propietats del son i la seva funció essencial en la salut física i psíquica de la persona, especialment en la infància i l'adolescència. Es diu que el son és la fàbrica del dia; durant el son l'organisme fabrica tot allò que gastarà al dia següent. Dormir ajuda a consolidar la memòria, però també a reorganitzar la informació i extreure'n les

¹³ GENCAT, Enquesta de l'ús del temps 2010-2011

<<http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/docs/2011/04/14/09/46/8da373f1-a1d8-4f2c-9c50-a7353ac760d6.pdf>>

¹⁴ http://www20.gencat.cat/docs/Joventut/Documents/Arxiu/Estudis16_cap2.pdf Pàgina 3.

¹⁵ EL PAÍS, Hugo Cerdà, falta de son en l'adolescència

<<http://www.elpais.com/articulo/salud/adolescentes/duermen/suficiente/elpepusocsal/20021112elpepisa1_1/Tes>>

dades més rellevants ("*lección dormida, lección sabida*", recorda el doctor Estivill¹⁶). El son afavoreix també la producció d'idees noves i més creatives.

Però en general dormim menys del necessari. Som una societat amb un dèficit crònic de son i els joves i adolescents no en som una excepció. I si només trobem beneficis quan les hores de son són les adequades, dormir menys hores de les necessàries pot provocar conductes com ara nerviosisme, irritabilitat, dispersió, somnolència i un baix nivell d'atenció. Algun estudi fins i tot sosté que el mal humor i la manca d'interès típics de l'adolescència i que tradicionalment s'atribueixen als canvis hormonal tenen una explicació més senzilla: el dèficit de son!

Més enllà de conductes inadequades, també s'hi associen algunes patologies: L'hormona del creixement disposa la secreció màxima en el primer cicle del son i una privació crònica d'aquest pot afectar el creixement. També les hormones sexuals se segreguen sobretot quan dormim. Més encara: restar hores de son debilita el sistema immunològic, afavoreix l'obesitat i el sobreprès i també pot disminuir la capacitat per processar la glucosa i donar nivells en sang propis de persones amb risc elevat de desenvolupar una diabetis...

I no s'acaben aquí les bones notícies: sembla que el dèficit crònic de son va en augment.

Per què?

Per uns mals hàbits, sens dubte. Agreujats segurament per característiques pròpies de la nostra cultura del sud. La societat tecnològica tampoc hi és aliena: veure la televisió fins a mitjanit, escoltar música, connectar-se a Internet (ja no cal fer-ho des d'un ordinador de sobretaula, sinó que podem moure'ns per les xarxes social des del mòbil dins del llit), són activitats que sovint es fan a costa d'hores de son. També trobem contradiccions: l'exigència escolar, l'excés de deures i una agenda carregada d'activitats extraescolars fan que moltes vegades s'allargui la jornada fins a hores inconfessables i - oh, paradoxal! - s'empitjori allò que es volia millorar: el rendiment escolar (encara que, per ser justos, principalment hauríem d'atribuir la prolongació de la jornada a una mala planificació horària per dur a terme les activitats citades).

El cert és que el problema no és menor i existeixen iniciatives en algunes escoles a primera vista sorprenents, com és endarrerir l'hora d'inici de les classes perquè els alumnes rendeixin més (pensem que especialment els mestres observen cada dia ells efectes del dèficit de son a classe).

Afegirem una cosa important: dormir no és el mateix que descansar. Dormir és la principal forma de descansar, sí, però no la única. Segons el web del Departament d'Ensenyament "el descans és el temps que dediquen (infants i joves) a compensar l'esforç diari i a recuperar l'equilibri físic i psíquic. Els infants i joves descansen quan dormen, però també quan escolten música,

¹⁶ TV3 a la carta, Dr. Estivill (MINUT 3:34)

<< <http://www.tv3.cat/videos/3296830>>>

passegem, xerrem en família o simplement canvien d'activitat."¹⁷ Això vol dir que el descans és un estat mental que també s'ha de treballar de dia. Aquest estat mental diürn ens disposarà millor, alhora, per el descans fonamental que és el que es produeix durant la nit.

Però tornem a la meua recerca (no m'he oblidat pas del *meu* grup d'estudiants!). Què passa amb ells? Sembla que es situen en una franja inferior a la desitjable i en canvi això no els impedeix obtenir l'excel·lència a les PAU. D'acord, però això no vol dir que unes hores insuficients de descans nocturn no els afectin. En primer lloc, ja hem vist que no només es tracta de dormir sinó de la qualitat del son, aspecte que desconeixem dels nostres alumnes enquestats. Tampoc coneixem l'efecte reparador que sobre ells poden produir durant el dia altres activitats que els permetin desconnectar de l'estudi i disminuir l'impacte de manca de son en el seu rendiment escolar. En segon lloc, no podem saber si amb unes hores de son més adequades el nostre grup seria més excel·lent o li hauria costat menys esforç ser-ho en la mesura que ho és ara. Potser - tampoc ho sabem - ha compensat els perjudicis d'un dèficit de son amb altres qualitats com una major capacitat, un major esforç, etc I, en darrer lloc i de passada, allò que tampoc podem saber és si estudiants amb un expedient de batxillerat brillant s'han quedat a un pas de l'excel·lència a les PAU per una deficient gestió del seu descans.

Què estem en condicions d'afirmar, doncs respecte les hores de son dels estudiants amb nota d'excel·lent a les PAU:

1. Que el nostre grup d'estudiants dorm per sota d'allò que es recomana per a un bon rendiment escolar.
2. Que la majoria dorm entre 6 i 8 hores diàries, situant-se en la mitjana de la població de 15 a 19 anys,
3. Que aquest dèficit, o bé no els afecta en el seu rendiment perquè es faci prou evident o ho compensen amb altres estratègies (conscients o no) com ara una major capacitat, esforç, etc
4. Per la qual cosa una bona gestió del temps de son no sembla pas una condició essencial de la seva excel·lència i en qualsevol cas, queda palès que una correcta distribució del son no forma part de les característiques essencials del nostre estudiant excel·lent o, dit d'altra manera, sembla que no és pas condició essencial per a la seva (contribueix a la seva) excel·lència.

¹⁷ GENCAT, el descans dels 12 als 18 anys

<<<http://www20.gencat.cat/portal/site/familiaescola/menuitem.82e2b6f868f86ad9aac3010b0c0e1a0/?vgnextoid=b2ca099ee4db0310VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=b2ca099ee4db0310VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default>>>

5.2 Entorn familiar

He formulat sis preguntes en relació a l'entorn familiar:

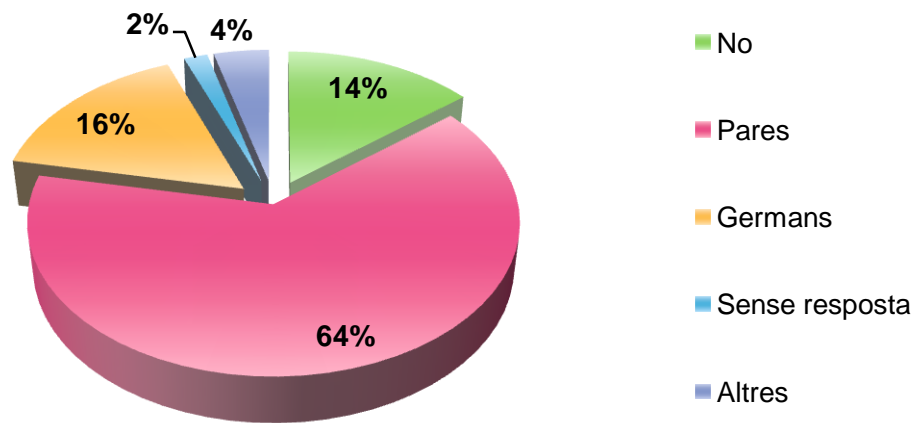
1. Tens germans? Quants?
2. Tens algun familiar que també hagi tret una nota igual o superior a 9 en unes PAU o un examen de nivell similar?
3. Quin nivell d'estudis té el teu pare?
4. Quin nivell d'estudis té la teva mare?
5. Segons el teu criteri, la teva família (pares o altres) han participat activa i regularment en la teva formació escolar (sobretot en educació infantil i primària, amb els deures, ampliant estudis...)? Recorda: activa i regularment.
6. Valora de l'1 al 5 la importància que ha tingut el suport dels teus pares en els teus resultats acadèmics.

5.2.1 Els germans.

La pregunta que vaig formular és: *Tens germans? quants?*

Nombre de germans	Totals	Percentatges
cap	24	14,20%
1	108	63,91%
2	27	15,98%
3	3	1,78%
4	7	4,14%
TOTAL	169	100,00%

Taula 11: Nombre de germans dels estudiants excel·lents.

Gràfic 10: Nombre de germans dels estudiants excel·lents

Segons les dades obtingudes de l'Institut d'Estadística de Catalunya referides a la població en general, malgrat el descens dels naixements, el nombre mitjà de fills per dona - segons dades del 2010 - es manté en l'1,46, el mateix nivell que un any enrere. Aquest valor és superior al registrat pel conjunt d'Espanya que és d'1,38 fills per dona. Les dones estrangeres tenen una fecunditat més alta, d'1,87 fills per dona, mentre que les espanyoles registren un valor d'1,34 fills per dona¹⁸.

En el nostre grup d'estudi, la mitjana de fills per dona és sensiblement superior tant a la mitjana catalana com a l'espanyola: 2,12¹⁹ (l'existència de germans dins el grup, per les dades de que dispo, no fa variar la mitjana).

¹⁸ Institut d'Estadística de Catalunya
<http://www.idescat.cat/cat/idescat/serveis/premsa/NPnaix2010.pdf>

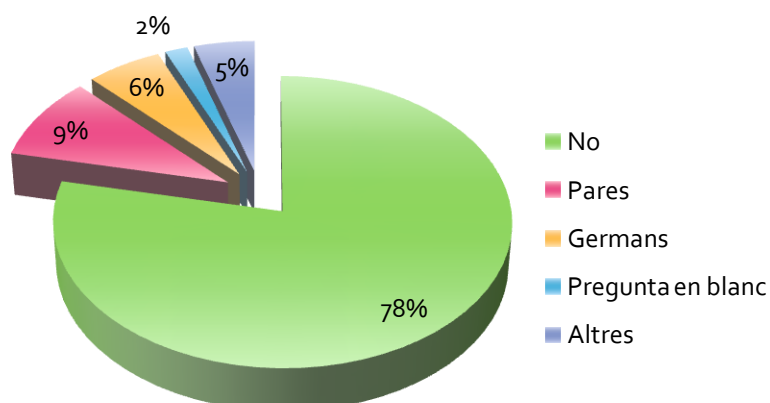
¹⁹ 358 fills en total / 169 famílies

5.2.2 Els antecedent familiars en l'excel·lència.

La pregunta que vaig formular és: *Tens algun familiar que també hagi tret una nota igual o superior a 9 en unes PAU o un examen de nivell similar?*

Antecedents familiars en l'excel·lència	Totals	Percentatges	
No	134	78,37%	
Pares	16	9,35%	
Germans	10	5,85%	
Sense resposta	3	1,75%	
Altres	8	4,68%	
	Cosins	5	2,96%
	Tiets	2	1,18%
	Avis	1	0,59%
TOTAL (169 estudiants.+ 2 casos de doble antecedent)	171	100,00%	

Taula 12: Antecedents familiars en l'excel·lència. Nombre d'alumnes excel·lents que tenen algun familiar que també hagi tret una nota igual o superior a 9 en unes PAU o en un examen de nivell similar

Gràfic 11: Antecedents familiars en l'excel·lència. Nombre d'alumnes excel·lents que tenen algun familiar que també hagi tret una nota igual o superior a 9 en unes PAU o en un examen de nivell similar

134 estudiants no tenen dins l'àmbit familiar (entès en sentit ampli, no només el nucli convivent) casos amb resultats acadèmics similars en PAU o equivalents. Tot i que és una majoria aclaparadora, és molt rellevant la dada dels 32 estudiants (19.26%) que contesten afirmativament, dels quals 19 són pares o germans i 7 altres familiars (cosins, tiets, avis). Cal destacar que d'aquests 26, 2 (1.48%) diuen tenir 2 familiars (pares i germans / pares i avis).

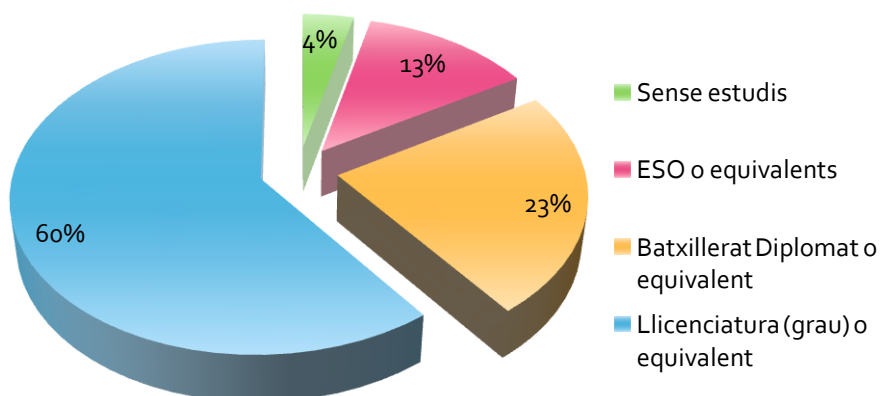
Encara que majoritàriament no es dona l'antecedent familiar, el 20% en que es dona és francament espectacular. No tinc elements per saber si atribuir-ho a factors genètics, socioculturals, econòmics o de centre d'escolarització. Segurament hi intervé més d'un d'aquests factors o tots ells en grau divers, però representa una dada que mereixeria ser ampliada per una anàlisi amb més detall.

5.2.3 Nivell d'estudis del pare i de la mare.

Vaig formular 2 preguntes relacionades amb el nivell d'estudis del pare i la mare, el text de les quals és: 1. *Quin nivell d'estudis té el teu pare?* / 2. *Quin nivell d'estudis té la teva mare?*

Estudis del pare	Totals	Percentatges
Sense estudis	6	3,77%
ESO o equivalents	20	12,58%
Batxillerat Diplomats o equivalent	37	23,27%
Llicenciatura (grau) o equivalent	96	60,38%
TOTAL	159	100,00%

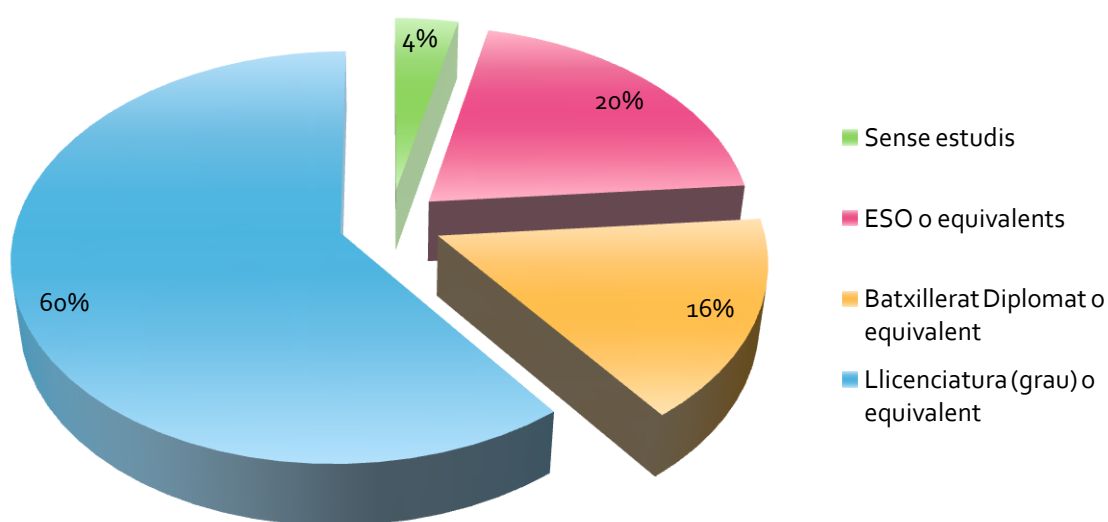
Taula 13: nivell d'estudis del pare

Gràfic 12: nivell d'estudis del pare

Estudis de la mare	Totals	Percentatges
Sense estudis	6	3,55%
ESO o equivalents	34	20,12%
Batxillerat Diplomats o equivalent	27	15,98%
Llicenciatura (grau) o equivalent	102	60,36%
TOTAL	169	100,00%

Taula 14: nivell d'estudis de la mare

Gràfic 13: nivell d'estudis de la mare

El resultat de la mostra ens dóna una igualtat quasi absoluta per la banda alta i la baixa:

- Llicenciats (grau o equivalent): 60,38% pares i 60,36% mares.
- sense estudis: 3,77% pares i 3,55% mares.

En canvi, es produeix un intercanvi entre els dos sexes en la banda mitjana:

- ESO o equivalent: 12,58% pares i 20,12% mares.
- Batxillerat, diplomats o equivalent: 23,27% pares i 15,98% mares.

Allò que s'observa, en qualsevol cas, és que més del 60% de progenitors, tant de pares com de mares, tenen una llicenciatura o grau. I com em feia notar un dels enquestats, el qüestionari no incloïa l'opció d'estudis de postgrau.

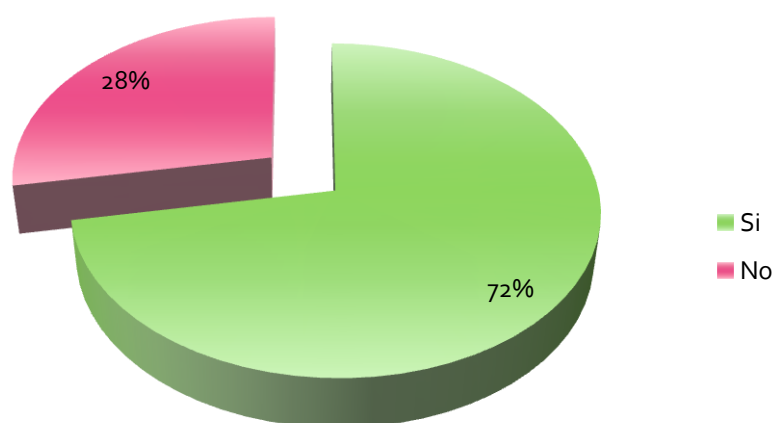
Després de veure els resultats de les dues preguntes següents (paper dels pares en la formació i valoració del suport rebut), ens aturarem a reflexionar sobre la relació entre la família i la formació dels fills.

5.2.4 La participació dels pares en la formació escolar.

Vaig formular 2 preguntes relacionades amb la participació dels pares en la seva formació, el text de les quals és: 1. Segons el teu criteri, la teva família (pares o altres) han participat activa i regularment en la teva formació escolar (sobretot en educació infantil i primària, amb els deures, ampliant estudis...)? Recorda: activa i regularment. / 2. Valora de l'1 al 5 la importància que ha tingut el suport dels teus pares en els teus resultats acadèmics.

Participació activa i regular dels pares en la formació	Totals	Percentatges
Si	122	72,19%
No	47	27,81%
TOTAL	169	100,00%

Taula 15: Segons el teu criteri, la teva família (pares o altres) han participat activa i regularment en la teva formació escolar (sobretot en educació infantil i primària, amb els deures, ampliant estudis...)?

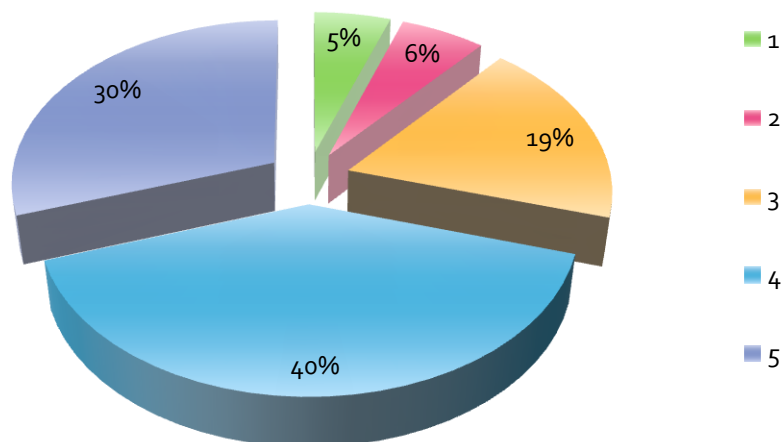
Taula 14: Segons el teu criteri, la teva família (pares o altres) han participat activa i regularment en la teva formació escolar (sobretot en educació infantil i primària, amb els deures, ampliant estudis...)?

Un 72,19% ha respost afirmativament a la pregunta de si els seus pares han participat e la seva formació. I alerta, no és un sí qualsevol. No es tracta d'una mena d'aprovació general o suport de tipus moral. La pregunta concreta i

reitera que la participació de la família en la formació escolar ha de ser activa i regular per contestar afirmativament. A més, a títol d'exemple s'assenyalen els deures o l'ampliació de continguts.

Suport dels pares (1 és poc i 5 és molt)	Totals	Percentatges
1	9	5,33%
2	10	5,92%
3	31	18,34%
4	68	40,24%
5	51	30,18%
TOTAL	169	100,00%

Taula 16: Valora de l'1 al 5 la importància que ha tingut el suport dels teus pares en els teus resultats acadèmics.

Gràfic 15: Valora de l'1 al 5 la importància que ha tingut el suport dels teus pares en els teus resultats acadèmics.

Un 70,42% percep com a força (40,24%) o molt important (30,18%) la influència que el suport dels seus pares ha tingut en els seus resultats acadèmics.

Parlem de família i escola. La condició educativa atribuïda a la família està fora de tot dubte i discussió. Cada vegada més es valora el paper de la família i es considera el paper dels pares com el determinant individual de major

importància i més pes en el rendiment acadèmic de l'alumne. La influència de la classe social dels pares està fortament influenciat pel nivell cultural que, a la vegada, determina les expectatives, valors i actituds de la família respecte l'educació, és a dir, la motivació depèn més del nivell cultural dels pares que del seu nivell d'ingressos.

La percepció del recolzament familiar per part dels fills incideix directament en el rendiment, mentre que el nivell d'estudis ho fa indirectament (probablement, afegeixo jo, el recolzament dels pares en un entorn familiar cultural potent és la millor combinació). Però alerta, aquesta influència positiva dependrà també de l'estil educatiu dels pares (democràtic, autoritari, etc), perquè d'altres estudis assenyalen que els components familiars més influents en el rendiment escolar són els de la dimensió afectiva o psicològica, per davant dels socioculturals o econòmics.

Per tant, l'estil i el grau de suport familiar, així com el nivell cultural i, només en darrer terme, el nivell d'ingressos són considerats els components familiars més influents en els joves estudiants.

5.3 Àmbit acadèmic

Els he formulat setze preguntes en relació a l'entorn acadèmic:

1. Com és el centre on has cursat el batxillerat? (Públic, privat o concertat).
2. Quines són les llengües vehiculars del centre?
3. Aproximadament, quantes hores diàries dediques a l'estudi / treball personal, fora de l'horari escolar?
4. Tens un lloc fix per estudiar? on?
5. Acostumes a estudiar sol o amb altre gent?
6. A quina edat vas començar a llegir amb certa fluïdesa?
7. A quin nivell d'estudis creus que vas començar a destacar?
8. A quin nivell d'estudis creuen, els del teu entorn (pares, mestres...), que vas començar a destacar?

9. Valora de l'1 al 5 cadascuna de les qualitats²⁰ següents segons la importància que tu creguis que han tingut en els teus resultats acadèmics. (1 és poc important i 5 molt important).
10. Fes la mateixa valoració segons creuen els del teu entorn (pares, mestres...). (1 és poc important i 5 molt important).
11. Si d'aquestes qualitats¹¹ n'haguessis de destacar una per sobre les altres, quina diries que és la teva qualitat principal? (En relació als estudis).
12. Fes la mateixa valoració segons creuen els del teu entorn (pares, mestres...).
13. Creus que els teus resultats acadèmics han influït en com et tracten els companys?
14. Quin tipus de batxillerat has estudiat?
15. Quina carrera vols cursar?
16. En un futur, a quina branca de l'activitat voldries dedicar-te?

5.3.1 Centres públics, centres privats.²¹

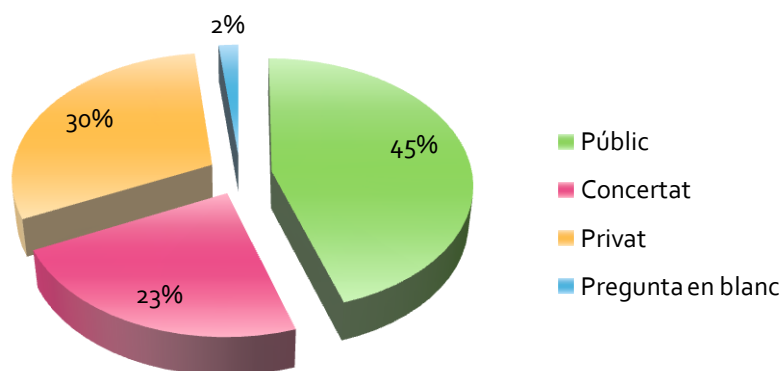
La pregunta que vaig formular és: Com és el centre on has cursat el batxillerat?

Tipus de centre	Totals	Percentatges
Públic	76	44,97%
Concertat	39	23,08%
Privat	51	30,18%
Pregunta en blanc	3	1,78%
TOTAL	169	100,00%

Taula 17: Com és el centre on has cursat el batxillerat?

²⁰ esforç, intel·ligència, memòria, responsabilitat, constància, altres.

²¹ Els resultats que s'ofereixen en aquest apartat són de la Secretaria d'Universitats i Recerca sobre la totalitat dels 190 alumnes.

Gràfic 16: Com és el centre on has cursat el batxillerat?

Dels 190 estudiants excel·lents, 72 (37,89%) han cursat el batxillerat a l'escola pública i 118 (62,10%) a la privada, sense que es faci distinció entre privada i privada concertada. Si tenim en compte que d'un total de 84.289²² alumnes matriculats el curs 2010/11 a batxillerat (1r i 2n), 54.533 (64,69%) ho van fer en centres públics i 29.756 (35,30%) en centres privats, els alumnes provinents de centres privats guanyen per golejada en l'àmbit de l'excel·lència:

- Els alumnes amb excel·lent a les Pau provinents de centres públics representen un 0.13% del total d'alumnes de batxillerat matriculats en centres públics. Els alumnes amb excel·lent a les Pau provinents de centres privats representen un 0.40% del total d'alumnes de batxillerat matriculats en centres privats.
- Si hi ha un 64,69% d'alumnes matriculats a batxillerat en centres públics el curs 2010/11, el percentatge d'alumnes provinents de centres públics baixa al 37,89% dels que han tret excel·lent a les Pau en el mateix curs. Si hi ha un 35,30% d'alumnes matriculats a batxillerat en centres privats el curs 2010/11, el percentatge d'alumnes provinents de centres privats es dispara al 62,10% dels que han tret excel·lent a les Pau en el mateix curs.

El debat entre pública i privada! Quan a l'excel·lència, els números es decanten clarament de la banda de la privada. Justament per això no seria just si no es matisessin els resultats. Si més no, si no quedessin apuntats alguns arguments per a la interpretació dels resultats que els acostin més a la realitat. Només els apuntaré perquè excedeixen en molt l'objecte i les possibilitats d'aquesta recerca.

²² Educació secundària. Alumnes. Per titularitat del centre i nivells.
<<<http://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=743>>>

L'escola pública té altes concentracions d'immigrants (el 81% davant el 19% de la concertada)²³. Segons dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya del curs 2009/10²⁴, d'un total de 6.930 alumnes estrangers matriculats a batxillerat, 6.032 (87,04%) ho van ser en centres públics i 898 (12,96%) en centres privats. Aquest repartiment tan desigual de la immigració segons el tipus de centre, pot provocar un emmascarament dels resultats en el grup de l'excel·lència.

Més. En general, l'escola privada i privada concertada concentren un percentatge més alt d'alumnes amb nivell socioeconòmic mitjà i alt, mentre que la xarxa pública escolaritza alumnes més diversos, un percentatge dels quals amb nivell sociocultural més baix i amb pocs recursos. En l'informe PISA, els centres concertats de Catalunya obtenen de mitjana 23 punts més que els centres públics. Però quan se'n treu la diferència del nivell econòmic i cultural de la família de l'alumne, és a dir, quan s'igualen les condicions dels estudiants, la diferència entre centres públics i concertats és de només dos punts a favor dels segons.

En algun lloc he llegit que aquestes diferències de rendiment escolar no neixen a l'escola sinó fora d'ella; no neixen a l'escola, però hi repercuteixen. I jo em pregunto quina és, doncs, la formulació correcta: Els alumnes són excel·lents perquè van a l'escola privada? O l'escola privada obté uns rèdits extra perquè té més alumnes excel·lents?

El risc més gran de la pública? Que esmerçant esforços i recursos en aquesta funció social d'integració de la capes de població de nivell sociocultural més baix i amb pocs recursos, del tot necessària, desatengui una funció com a mínim igual d'important com és la de formar alumnes i promoure les condicions perquè puguin desenvolupar el potencial que siguin capaços de donar, i això inclou el segment d'alumnes excel·lents. El risc, és clar, és que li passi com aquell que les coses urgents no li deixaven fer les importants. Que la lluita contra el fracàs escolar no li permeti cercar l'excel·lència dels seus alumnes.

²³ Segons dades de l'informe PISA, macro de l'OCDE que mesura el nivell de comprensió lectora, matemàtiques i ciències dels alumnes de 15 anys. La Vanguardia 26 .10.2011

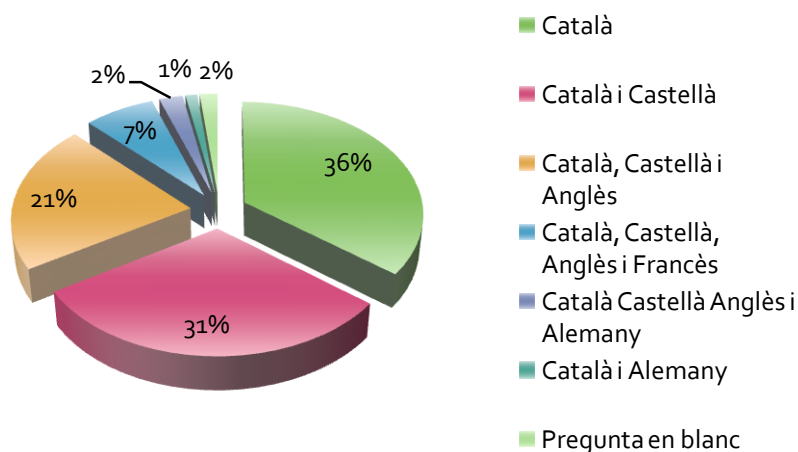
²⁴ Alumnes estrangers. curs 2009/10. Per titularitat del centre.
<http://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=748>

5.3.2 Llengües vehiculars del centre.

La pregunta que vaig formular és: *Quines són les llengües vehiculars del centre?* En quines llengües fas les classes.

Llengües vehiculars del centre	Totals	Percentatges
Català	60	35,50
Català i Castellà	52	30,77
Català, Castellà i Anglès	36	21,30
Català, Castellà, Anglès i Francès	12	7,10
Català Castellà Anglès i Alemany	4	2,37
Català i Alemany	2	1,18
Pregunta en blanc	3	1,78
TOTAL	169	100,00

Taula 18: Quines són les llengües vehiculars del centre?

Gràfic 17: Quines són les llengües vehiculars del centre?

Davant el majoritari 65,41% d'aquests estudiants que declara que el seu centre de batxillerat utilitza el català (37,11%) o el català i castellà (28,30%) com a llengües vehiculars (és a dir, llengües que s'utilitzen a les classes més enllà de la pròpia assignatura d'idioma estranger), hi ha un nombrós percentatge del

31,45% que utilitza 3 o més llengües com a llengües vehiculars. D'aquest 31,45% la part del lleó se l'enduu el triangle català, castellà i anglès (22,01%). Tot i això, hi ha quasi un 10% que hi afegeix un quart idioma: el francès o l'alemany.

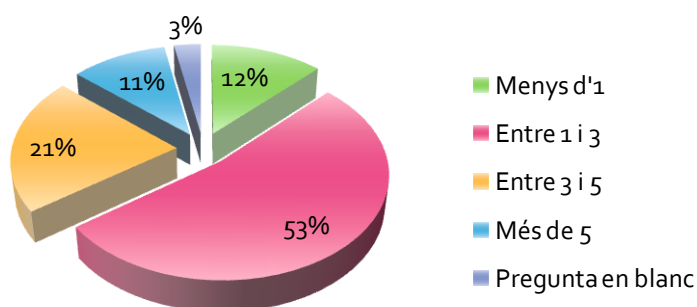
Afegim aquí el temps dedicat a l'estudi d'idiomes com a activitat extraescolar que ja he comentat. Insisteixo el que ja he dit, que les llengües estrangeres han estat una assignatura pendent de la nostra societat però que sembla decidida a superar aquest dèficit. I des de tots els àmbits. Administració, escola, família i els mateixos joves, tots han entès que és una competència imprescindible per a la societat d'avui. Com passa amb la generació 2.0, els joves que en perdin el tren es convertiran, de fet, en uns analfabets funcionals.

5.3.3 El treball personal fora de l'horari escolar

La pregunta que vaig formular és: Aproximadament, quantes hores diàries dediques a l'estudi o treball personal, fora de l'horari escolar?

Treball personal en hores fora de l'horari escolar	Totals	Percentatges
Menys d'1	21	12,43%
Entre 1 i 3	89	52,66%
Entre 3 i 5	36	21,30%
Més de 5	18	10,65%
Sense resposta	5	2,96%
TOTAL	169	100,00%

Taula 19: Aproximadament, quantes hores diàries dediques a l'estudi/treball personal, fora de l'horari escolar?

Gràfic 18: Aproximadament, quantes hores diàries dediques a l'estudi/treball personal, fora de l'horari escolar?

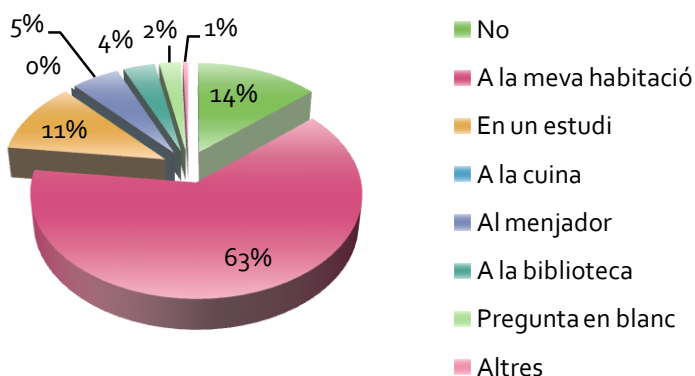
ningú dirà que no estava avisat. Cada principi de curs tots els professors ens adverteixen - amenacen? - que no ens serviran les accelerades d'última hora. Aquests estudiants sembla que ho confirmen. Tenen capacitats o intel·ligències notables, però el treball constant sembla que també contribueix a la seva excel·lència. Resultarà que els autèntics *empollons* no són els excel·lents, que reparteixen més i millor el treball al llarg del curs, sinó aquells estudiants d'última hora que lluiten per salvar els mobles i esgarrapar un aprovat...

5.3.4 El lloc d'estudi

La pregunta que vaig formular és: Tens un lloc fix per estudiar? on?

Lloc d'estudi	Totals	Percentatges
No	23	13,61%
A la meva habitació	107	63,31%
En un estudi	19	11,24%
A la cuina	0	0,00%
Al menjador	9	5,33%
A la biblioteca	6	3,55%
Sense resposta	4	2,37%
Altres	1	0,59%
Sofà	1	0,59%
TOTAL	169	100,00%

Taula 20: Tens un lloc fix per estudiar? On?

Gràfic 20: Tens un lloc fix per estudiar? On?

Llevat de l'estudiant que ha assenyalat el sofà com el seu santuari d'estudi, és potser la pregunta on la resposta ha estat gairebé unànime (junt amb la d'estudiar sol o amb companyia, ara que hi penso). El 74% té un lloc per estudiar que respon a algunes de les recomanacions que fan els experts. No podem saber si reuneixen les altres.

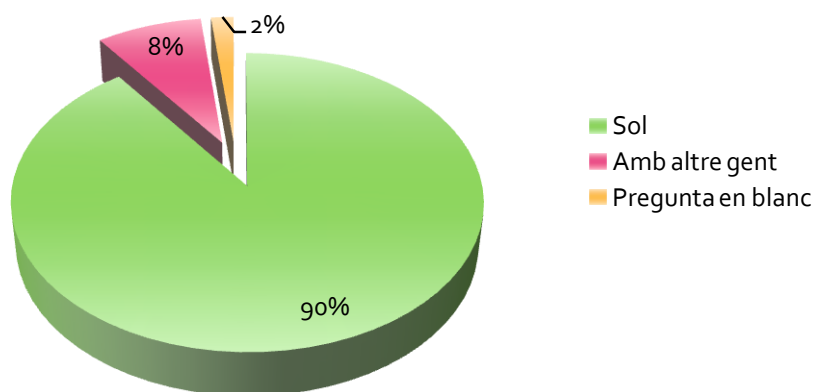
Així, per estudiar amb aprofitament és necessari un lloc d'estudi que, a ser possible, sigui el més tranquil de la casa, que sigui sempre el mateix i que reuneixi unes condicions adequades de temperatura, ventilació i il·luminació. El lloc que s'elegeixi per a estudiar ha d'estar el més lliure possible de distraccions i per suposat ha de ser l'habitació més silenciosa de la casa; si això no és possible, una solució pot ser la d'anar a la biblioteca, en la que a més de silenci, es pot trobar tot tipus de material de recolzament que es necessiti. Quan a la temperatura, ni fred ni calor excessiu. La temperatura ideal és de 20 a 22º, ja que ni el fred és intens ni el calor elevat faciliten l'estudi. Sobre la ventilació, cal dir que els ambients tancats i mal ventilats disminueixen l'eficàcia mental, ja que una atmosfera carregada estormeeix i produeix mal de cap. Queda una correcta il·luminació. Els nostres ulls perden part de la seva eficàcia quan transcorren les hores d'estudi. El seu esforç depèn, en gran mesura, de la il·luminació utilitzada. La millor il·luminació és la natural. Si és inevitable la llum artificial, és preferible que sigui indirecta, és a dir, reflexa d'alguna pantalla. La llum artificial directa sobre la fulla crea un contrast excessiu entre llum i ombres i provoca una reflexió sobre els ulls que els produeix una intensa fatiga.

5.3.5 Estudiar sol o en companyia?

La pregunta que vaig formular és: Acostumes a estudiar sol o amb altre gent?

Resposta	Totals	Percentatges
Sol	152	89,9%
Amb altre gent	14	8,28%
Pregunta en blanc	3	1,78%
TOTAL	169	100,00%

Taula 21: Acostumes a estudiar sol o amb altre gent?

Gràfic 20: Acostumes a estudiar sol o amb altre gent?

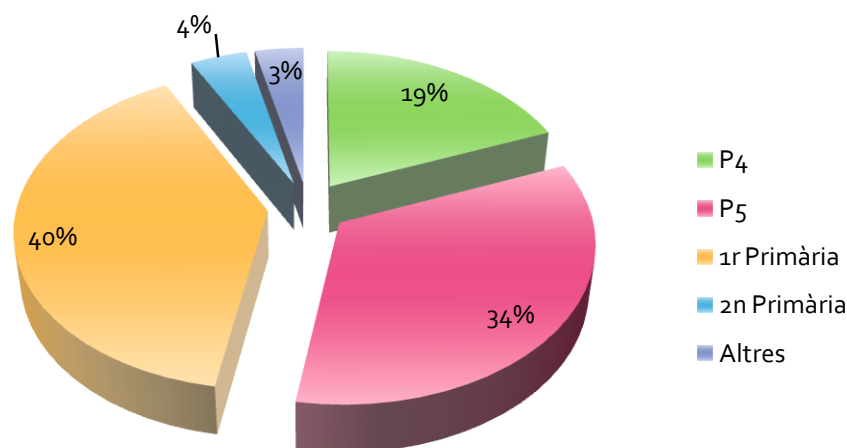
El caràcter íntim del fet d'estudiar (predisposició mental, manies,...) s'evidencia de forma claríssima. Gairebé un 90% estudia sol. Desconec si hi ha algun element cultural en aquesta conducta.

5.3.6 L'inici en la lectura

La pregunta que vaig formular és: A quina edat vas començar a llegir amb certa fluïdesa?

Resposta	Totals	Percentatges
P4	32	18,93%
P5	57	33,73%
1r Primària	67	39,64%
2n Primària	7	4,14%
Altres	6	3,55%
3r Primària	1	0,59%
2n ESO	1	0,59%
No ho sap	4	2,37%
TOTAL	169	100,00%

Taula 22: A quina edat vas començar a llegir amb certa fluïdesa?

Gràfic 21: A quina edat vas començar a llegir amb certa fluïdesa?

P5 i 1r de primària és la línia que marquen aquests estudiants quan a la seva fluïdesa lectora. Però parlem de *fluïdesa*. El DIEC parla de fluïdesa com a qualitat de fluid. I en parlar de fluid ens diu corrent, fàcil.

A continuació us transcripc un correu que em va enviar un dels estudiants enquestats:

Hi ha un factor determinant que, pel que jo he pogut veure, és comú entre la majoria de persones amb característiques com les que busques, i és l'edat en què es van iniciar amb la lectura. En general, la majoria de persones de perfil excel·lent que conec van ser introduïdes a la lectura molt aviat pels seus pares.

En la teva enquesta fas una pregunta molt semblant al què dic (edat en què vam començar a llegir amb certa fluïdesa), però crec que no és tan representatiu ja que la fluïdesa llegint, tot i estar relacionada amb l'edat en que t'inicies en la lectura, pot ser deguda també a habilitats personals que no tenen a veure amb això que tu tractes. Jo hagués preguntat "en quina edat vam començar a llegir amb certa aflluència.

Molt interessant. Ell parla de aflluència amb el significat d'*abundància de paraules o expressions*, per davant del significat més físic de fluïdesa. Un bon argument.

Vint-i-cinc llibres a l'any a primària. Trenta a secundària. La conselleria d'Ensenyament proposa aquestes xifres com el volum ideal de lectura infantil i juvenil. Els estudiants que llegeixen més són els que obtenen més bons resultats a l'escola, diuen per argumentar la recomanació que fan. Tant si es tracta de deu llibres a l'any com de trenta, llegir una mica cada dia beneficia el rendiment dels estudiants.

Una anàlisi de l'OCDE (Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic)²⁵ sobre el darrer informe PISA, centrat en la comprensió lectora

²⁵ Gutiérrez, M. *M'agrada llegir*. La Vanguardia 15.12.2011. Pàgines 26 i 27.

dels alumnes de 15 anys, subratlla que els joves que llegeixen fins a 30 minuts al dia perquè volen obtenen 504 punts de mitjana en competència lectora - la capacitat de llegir, d'entendre, d'extreure informació i d'elaborar idees pròpies -, nou punts per sobre de la mitjana de tots els països avaluats (493 punts). En canvi, els que no llegeixen per plaer ni un minut al dia es queden en una puntuació mitjana de 60 punts, 44 per sota dels que sí que llegeixen una mica, equivalent a un curs de diferència.

Els lectors apassionats, que se submergeixen en els llibres entre mitja hora i una hora al dia per desig gairebé no modifica la puntuació respecte al grup de lectors anterior (532 de mitjana). Així doncs, n'hi ha prou de llegir per plaer uns quants minuts cada dia per tal que la capacitat de comprensió i els resultats acadèmics es disparin, indica l'informe.

El que ve a continuació jo ho hauria d'escriure en majúscules: S'ha de llegir per plaer, no pas per imposició. L'escriptora Lucía Etxebarria escriu: "Si algú vol que els seus fills llegeixin ha de començar per llegir a casa. Els nens i els adolescents imiten comportaments: si vostè llegeix, els seus fills llegiran. Si vostè es passa el dia veient la tele, no obligui els seus fills a llegir llibres, no té cap mena de sentit". Més poètic, Emili Teixidor afegeix que encomanar el desig de llegir "és com encomanar qualsevol altra convicció profunda: només es pot aconseguir, o més ben dit intentar, sense imposicions, per simple contacte, imitació o seducció. No es tracta d'omplir cap got -cervell- buit, sinó d'encomanar el foc que ens inflama. Pel simple contacte d'una flama".

Encendre aquesta flama de què parla Teixidor representa el primer pas cap a la formació del bon lector. Les persones que senten més motivació per la lectura milloren la capacitat de comprensió, cosa que, alhora, fa que gaudeixin dels llibres, que en vulguin més. Així es crea un cercle virtuós, explica Laura Borràs⁶, professora de Literatura de la Universitat de Barcelona.

Les Administracions sembla que han entès que la competència lectora és la base de molts dels aprenentatges i un requisit per participar amb èxit en bona part dels àmbits de la vida adulta. Així ho fa pensar el fet que en el Pla de Govern 2011-2014 s'hagi inclòs un Pla Nacional de Lectura que té com a finalitat augmentar els hàbits lectors dels ciutadans i la seva competència lectora, El Departament d'Ensenyament participa en aquest Pla Nacional de Lectura establint com a objectiu estratègic la millora de l'èxit escolar de tots els alumnes. I ho fa potenciant la lectura sistemàtica en totes les àrees i matèries del currículum al llarg de tota l'educació bàsica per augmentar la competència comunicativa lingüística i el desenvolupament de l'hàbit lector dels infants i joves.

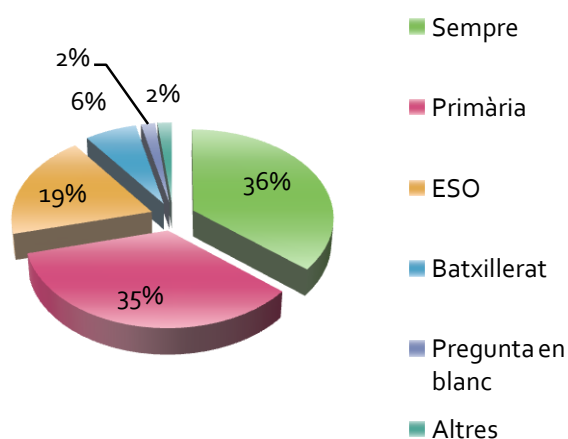
L'autonomia en la lectura de petit és la porta al món, de jovenet a la màgia, d'adolescent a altres móns i d'adult a la cultura i a la independència de criteri. Relacionar la importància de la lectura fluida de petit amb els resultats acadèmics.

5.3.7 La primera manifestació de l'excel·lència.

Vaig formular 2 preguntes relacionades amb la primera manifestació de l'excel·lència, el text de les quals és: 1 A quin nivell d'estudis creus que vas començar a destacar? / 2. A quin nivell d'estudis creuen, els del teu entorn (pares, mestres...), que vas començar a destacar?

Edat en què va començar a destacar segons el propi alumne	Totals	Percentatges
Sempre	61	36,09%
Primària	59	34,91%
ESO	32	18,93%
Batxillerat	11	6,51%
Sense resposta	3	1,78%
Altres	3	1,78%
Mai	2	1,18%
Sempre menys a la ESO	1	0,59%
TOTAL	169	100,00%

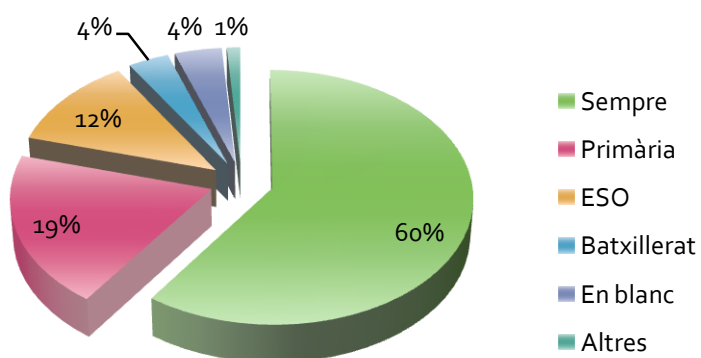
Taula 23: A quin nivell d'estudis creus que vas començar a destacar?

Gràfic 22: A quin nivell d'estudis creus que vas començar a destacar?

Edat en què va començar a destacar segons el seu entorn	Totals	Percentatges
Sempre	101	59,76%
Primària	33	19,53%
ESO	20	11,83%
Batxillerat	6	3,55%
En blanc	7	4,14%
Altres	2	1,18%
Mai	1	0,59%
Els professors sabien que se'm donava més o menys bé però que no movia un dit	1	0,59%
TOTAL	169	100,00%

Taula 24: A quin nivell d'estudis creuen, els del teu entorn (pares, mestres,...), que vas començar a destacar.

Taula 23: A quin nivell d'estudis creuen, els del teu entorn (pares, mestres,...), que vas començar a destacar.

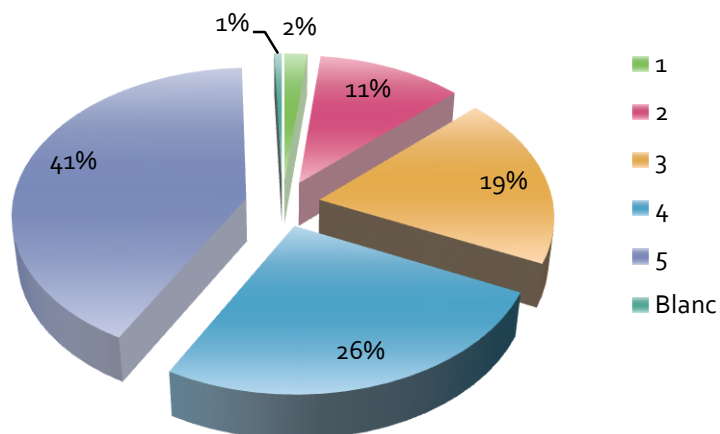
Una qüestió per a la reflexió: més del 60% han destacat sempre, i jo hauria pensat sempre que el percentatge era més gran.

5.3.8 Les qualitats personals: Esforç, intel·ligència, memòria, responsabilitat i constància segons ell mateix i el seu entorn.

Vaig formular 4 preguntes relacionades amb les qualitats personals, el text de les quals és: 1. Valora de l'1 al 5 cadascuna de les qualitats següents segons la importància que tu creguis que han tingut en els teus resultats acadèmics (1 és poc important i 5 molt important) / 2. Fes la mateixa valoració segons creuen els del teu entorn (pares, mestres) (1 és poc important i 5 molt important) / 3. Si d'aquestes qualitats n'haguessis de destacar una per sobre les altres, quina diries que és la teva qualitat principal? (En relació als estudis). / 4. Fes la mateixa valoració segons creuen els del teu entorn (pares, mestres...)

Pes de l' Esforç en resultats acadèmics segons el propi alumne (1 poc important / 5 molt important)	Totals	Percentatges
1	3	1,78%
2	19	11,24%
3	32	18,93%
4	44	26,04%
5	70	41,42%
Blanc	1	0,59%
TOTAL	169	100,00%

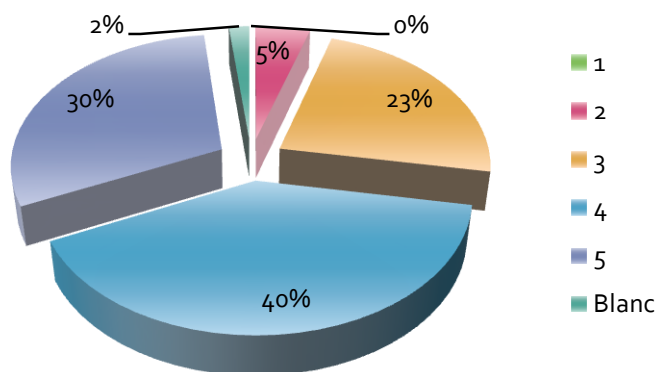
Taula 25: Valora de l'1 al 5 cadascuna de les qualitats següents segons la importància que tu creguis que han tingut en els teus resultats acadèmics.

Gràfic 24: Valora de l'1 al 5 cadascuna de les qualitats següents segons la importància que tu creguis que han tingut en els teus resultats acadèmics.

Pes de la Intel·ligència en resultats acadèmics segons el propi alumne (1 poc important / 5 molt important)	Totals	Percentatges
1	0	0,00%
2	8	4,73%
3	39	23,08%
4	68	40,2%
5	51	30,18%
Blanc	3	1,78%
TOTAL	169	100,0%

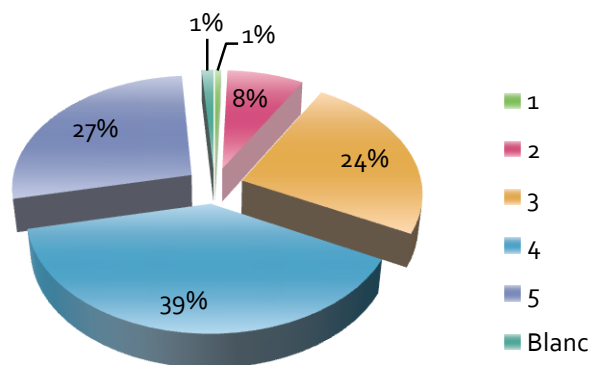
Taula 26: Valora de l'1 al 5 cadascuna de les qualitats següents segons la importància que tu creguis que han tingut en els teus resultats acadèmics.

Gràfic 25: Valora de l'1 al 5 cadascuna de les qualitats següents segons la importància que tu creguis que han tingut en els teus resultats acadèmics.

Pes Memòria en resultats acadèmics segons el propi alumne (1 poc important / 5 molt important)	Totals	Percentatges
1	1	0,59%
2	13	7,69%
3	41	24,26%
4	66	39,05%
5	46	27,22%
Blanc	2	1,18%
TOTAL	169	100,00%

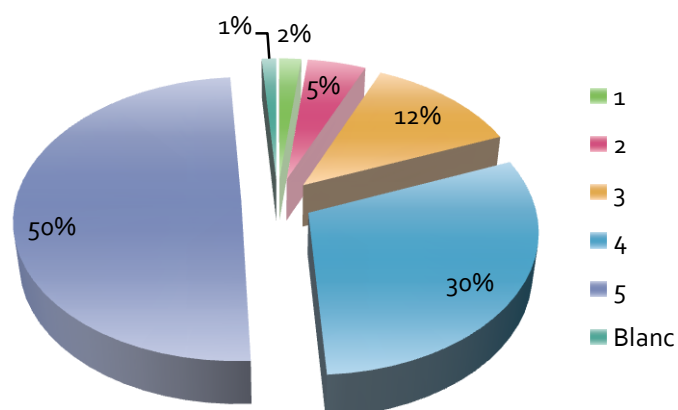
Taula 27: Valora de l'1 al 5 cadascuna de les qualitats següents segons la importància que tu creguis que han tingut en els teus resultats acadèmics.

Gràfic 26: Valora de l'1 al 5 cadascuna de les qualitats següents segons la importància que tu creguis que han tingut en els teus resultats acadèmics.

Pes Responsabilitat en resultats acadèmics segons el propi alumne (1 poc important / 5 molt important)	Totals	Percentatges
1	3	1,78%
2	8	4,73%
3	21	12,43%
4	51	30,18%
5	84	49,70%
Blanc	2	1,18%
TOTAL	169	100,00%

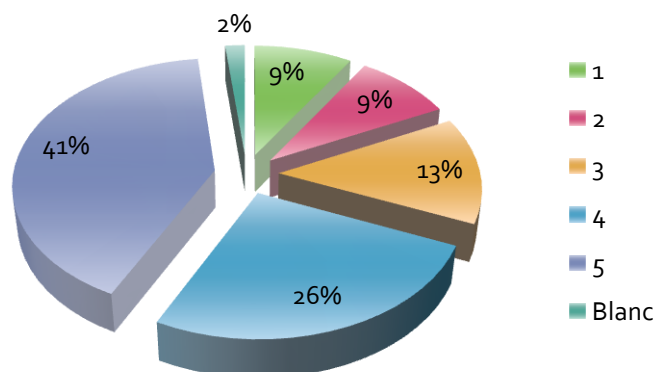
Taula 28: Valora de l'1 al 5 cadascuna de les qualitats següents segons la importància que tu creguis que han tingut en els teus resultats acadèmics.

Taula 27: Valora de l'1 al 5 cadascuna de les qualitats següents segons la importància que tu creguis que han tingut en els teus resultats acadèmics.

Pes Constància en resultats acadèmics segons el propi alumne (1 poc important / 5 molt important)	Totals	Percentatges
1	15	8,88%
2	15	8,88%
3	23	13,61%
4	44	26,04%
5	69	40,83%
Blanc	3	1,78%
TOTAL	169	100,00%

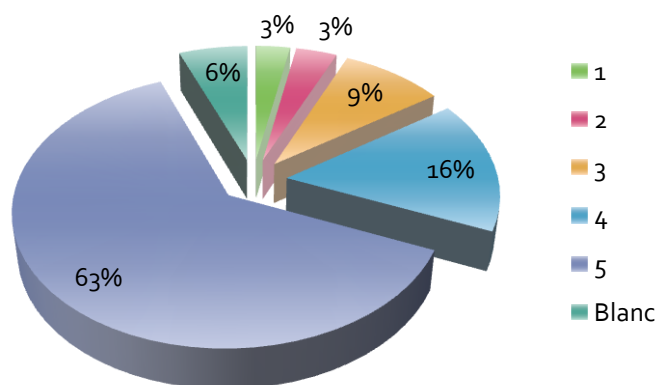
Taula 29: Valora de l'1 al 5 cadascuna de les qualitats següents segons la importància que tu creguis que han tingut en els teus resultats acadèmics.

Gràfic 28: Valora de l'1 al 5 cadascuna de les qualitats següents segons la importància que tu creguis que han tingut en els teus resultats acadèmics.

Pes Esforç en resultats acadèmics segons el seu entorn (1 poc important / 5 molt important)	Totals	Percentatges
1	5	2,96%
2	6	3,55%
3	15	8,88%
4	27	15,98%
5	106	62,72%
Blanc	10	5,92%
TOTAL	169	100,00%

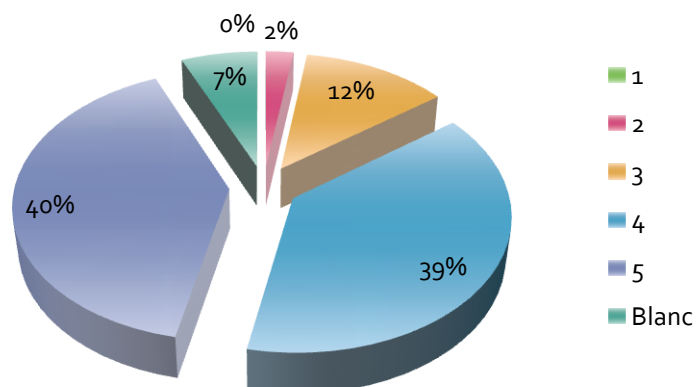
Taula 30: Fes la mateixa valoració segons creuen els del teu entorn (pares, mestres...)

Gràfic 29: Fes la mateixa valoració segons creuen els del teu entorn (pares, mestres...)

Pes Intel·ligència en resultats acadèmics segons el seu entorn (1 poc important / 5 molt important)	Totals	Percentatges
1	0	0,00%
2	4	2,37%
3	21	12,43%
4	65	38,46%
5	68	40,24%
Blanc	11	6,51%
TOTAL	169	100,00%

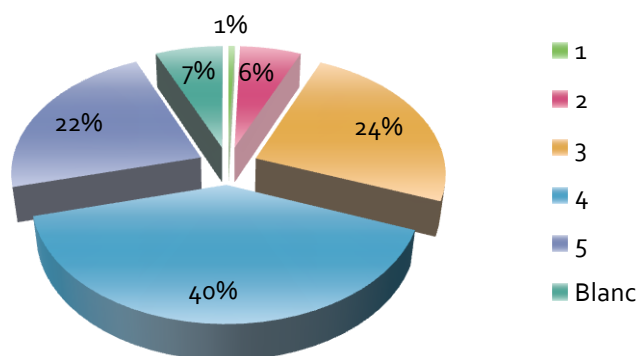
Taula 31: Fes la mateixa valoració segons creuen els del teu entorn (pares, mestres...)

Gràfic 30: Fes la mateixa valoració segons creuen els del teu entorn (pares, mestres...)

Pes Memòria en resultats acadèmics segons el seu entorn (1 poc important / 5 molt important)	Totals	Percentatges
1	1	0,59%
2	10	5,92%
3	41	24,26%
4	68	40,24%
5	38	22,49%
Blanc	11	6,51%
TOTAL	169	100,00%

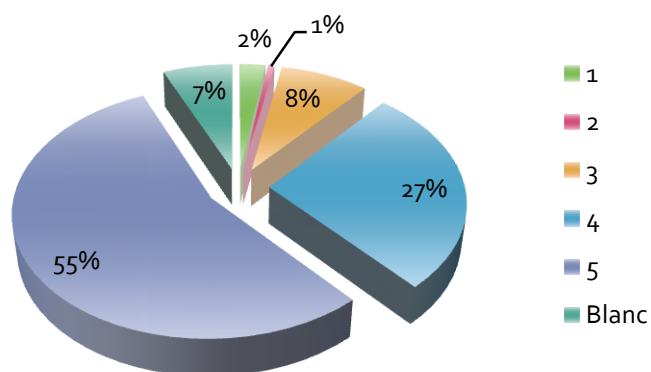
Taula 32: Fes la mateixa valoració segons creuen els del teu entorn (pares, mestres...)

Gràfic 31: Fes la mateixa valoració segons creuen els del teu entorn (pares, mestres...)

Pes Responsabilitat en resultats acadèmics segons el seu entorn (1 poc important / 5 molt important)	Totals	Percentatges
1	4	2,37%
2	1	0,59%
3	14	8,28%
4	46	27,22%
5	93	55,03%
Blanc	11	6,51%
TOTAL	169	100,00%

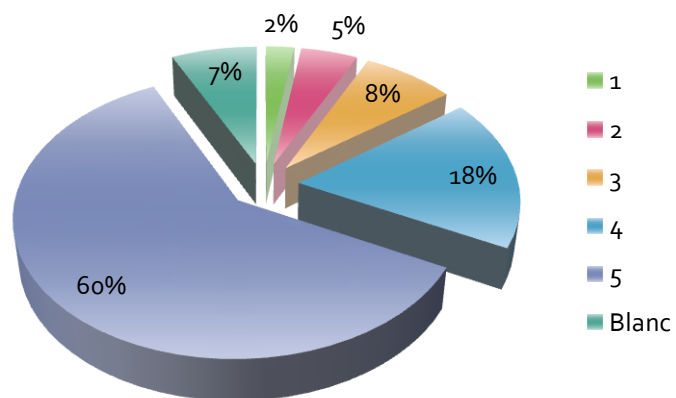
Taula 33: Fes la mateixa valoració segons creuen els del teu entorn (pares, mestres...)

Gràfic 32: Fes la mateixa valoració segons creuen els del teu entorn (pares, mestres...)

Pes Constància en resultats acadèmics segons el seu entorn (1 poc important / 5 molt important)	Totals	Percentatges
1	4	2,37%
2	8	4,73%
3	13	7,69%
4	30	17,75%
5	102	60,36%
Blanc	12	7,10%
TOTAL	169	100,00%

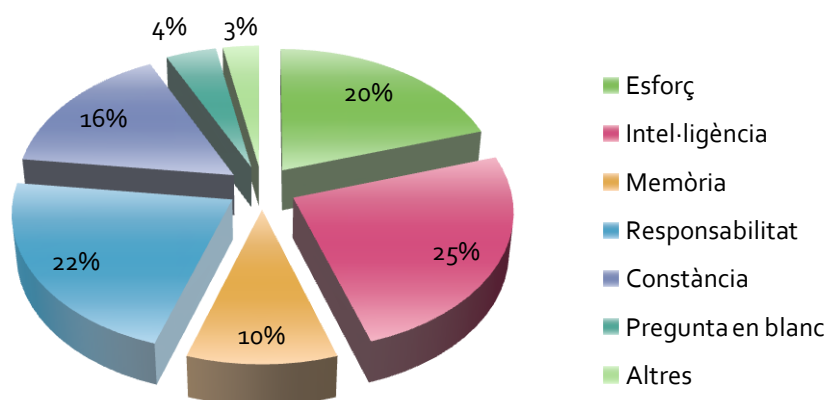
Taula 34: Fes la mateixa valoració segons creuen els del teu entorn (pares, mestres...)

Gràfic 33: Fes la mateixa valoració segons creuen els del teu entorn (pares, mestres...)

Qualitat principal de la pròpia excel·lència segons ell mateix	Totals	Percentatges
Esforç	34	20,12%
Intel·ligència	42	24,85%
Memòria	17	10,06%
Responsabilitat	37	21,89%
Constància	27	15,98%
Pregunta en blanc	7	4,1%
Altres	5	2,96%
Aprofitament de les qualitats	1	0,59%
Capacitat de comprensió	1	0,59%
Fixar objectius i trobar una motivació per assolir-los	1	0,59%
Ganes per fer i perfeccionisme	2	1,18%
TOTAL	169	100,00%

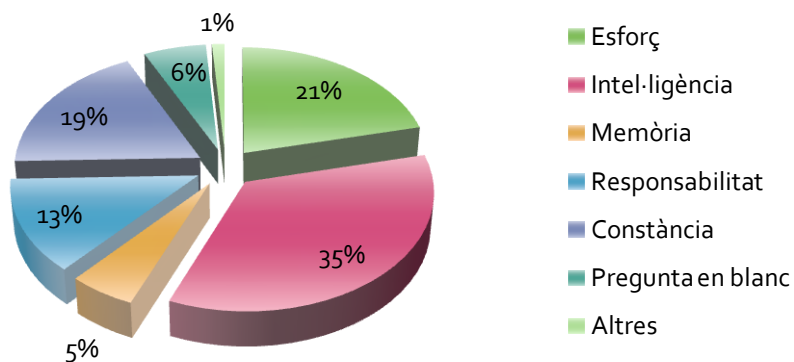
Taula 35: Si d'aquestes qualitats n'haguessis de destacar una per sobre les altres, quina diries que es la teva qualitat principal?

Gràfic 34: Si d'aquestes qualitats n'haguessis de destacar una per sobre les altres, quina diries que es la teva qualitat principal?

Qualitat principal de la pròpia excel·lència segons el seu entorn	Totals	Percentatges
Esforç	36	21,30%
Intel·ligència	59	34,91%
Memòria	9	5,33%
Responsabilitat	22	13,02%
Constància	31	18,34%
Pregunta en blanc	10	5,92%
Altres	2	1,18%
Motivació	1	0,59%
Ganes per fer i perfeccionisme	1	0,59%
TOTAL	169	100,00%

Taula 36: Fes la mateixa valoració segons creuen els del teu entorn (pares, mestres...)

Gràfic 35: Fes la mateixa valoració segons creuen els del teu entorn (pares, mestres...)

L'autoavaluació és una operació difícil. Difícil perquè les respostes es situen en un espai híbrid entre les representacions i els comportaments reals. Però el fet de què ens indiquin com es veuen ja és de per sí mateix interessant.

Posar-ho en relació amb el criteri de les persones del seu entorn i mirar si cada alumne coincideix amb el seu "adult".

Qualitat principal: Motivació: element que provoca la implicació del alumne en el seu aprenentatge. Quan un alumne està fortament motivat tot el seu esforç i

personalitat s'orienta cap a una determinada meta, fent servir tots els seus recursos.

En l'apartat altres, els enquestats disposaven de text lliure i algunes de les precisions van ser: *aprofitar les pròpies qualitats, capacitat de comprensió: fixar objectius i trobar una motivació per assolir-los, ganes per fer i perfeccionisme.*

Es produeix una circumstància paradoxal. Quan es tracta de valorar les 5 qualitats en una escala de l'1 al 5, guanyen les qualitats subjectives, mentre que quan es tracta de destacar la seva característica principal, 44% es decanta per les qualitats objectives (intel·ligència i memòria) per davant de les subjectives o que depenen més no de qüestions innates (potenciades o no) sinó de la seva llibertat de caràcter (esforç, responsabilitat, constància).

Posar-ho en relació amb el criteri de les persones del seu entorn i mirar si cada alumne coincideix amb el seu "adult".

Si ens fixem amb la valoració que els propis alumnes fan d'elements en principi innats (per bé que "educables") en relació a la seva excel·lència i la que fan els seus familiars més propers semblaria que els daus són llençats ja abans d'arribar a l'escola. També això sembla indicar-ho el fet que una gran majoria creu que ha destacat des de sempre (o des dels primers anys d'escolarització) i assenyalen com a principal motor de la seva excel·lència els mateixos factors innats. la intel·ligència i la memòria. Si atenem al criteri de la majoria de la doctrina científica, els antecedents familiars són l'element més important (per bé que no determinant) de l'èxit acadèmic dels estudiants. Però fixeu-vos que tot això ho poso en condicional. Perquè tinc la mosca darrera el nas. Per què, si tot és tan predeterminat, invariablement afegeixen com a elements essencials la responsabilitat o la constància?. L'esforç ja queda en un paper més secundari, cosa per altra banda força lògica perquè memòria i intel·ligència el fan menys necessari. Però no sembla que passi el mateix amb la responsabilitat i la constància.

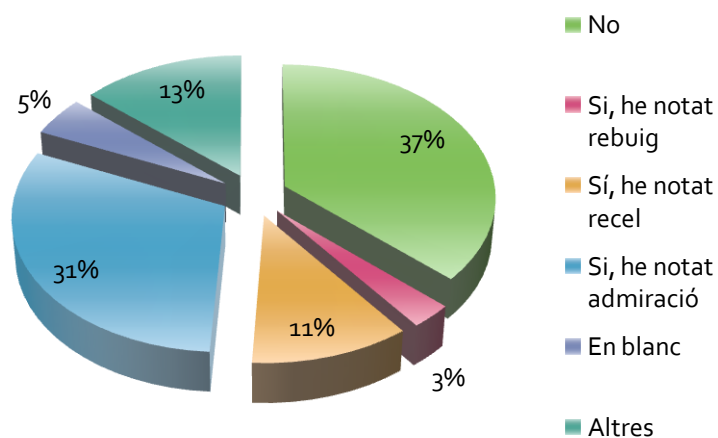
En l'apartat altres, els enquestats disposaven de text lliure i algunes de les precisions van ser: *motivació, ganes de fer i perfeccionisme.*

5.3.9 L'excel·lència i els companys.

La pregunta que vaig formular és: *Creus que els teus resultats acadèmics han influït en com et tracten els companys?*

Influeix l'excel·lència en la relació amb els companys?	Totals	Percentatges
No	62	36,69%
Si, he notat rebuig	5	2,96%
Sí, he notat recel	19	11,24%
Si, he notat admiració	52	30,77%
En blanc	8	4,73%
Altres	23	13,61%
TOTAL	169	100,00%

Taula 37: Creus que els teus resultats acadèmics han influït en com et tracten els companys?

Gràfic 36: Creus que els teus resultats acadèmics han influït en com et tracten els companys?

Interiorització que l'alumne fa de la seva imatge social i és de gran importància l'acceptació o rebuig rebut (o percebut) dels demés. Aquesta interiorització alguns la consideren la base del futur èxit o fracàs escolar, i, en l'àmbit escolar, es forma des de l'educació infantil a partir del contacte amb els iguals i l'actitud i expectatives del professor.

Altres: 19 (18.45%) Un 40% afirma que els seus resultats acadèmics - palesament brillants - no han modificat en res la relació amb els seus companys. Més important encara: la relació dels seus companys amb ell. He de reconèixer que un percentatge tan alt no l'esperava.

Resulta molt interessant aturar-se en l'apartat "altres". No era la única pregunta amb possibilitat de resposta oberta (la que permet introduir text lliure) però ha estat sens dubte la pregunta en la que aquesta opció s'ha utilitzat més. Què ens vol dir això? He notat en aquesta pregunta com en cap altre les ganes d'explicar-se, de matisar de dir coses. Crec que això per sí sol ja és indicatiu d'alguna cosa.

Una altra dada interessant - alarmant? -. Un 13% (i si hi comptem els casos d'altres) ha notat directament una resposta negativa per part dels companys. recel o rebuig. No ens ha d'estranyar, això? Si un company de classe és bo en el futbol, surt en un programa de tele, ha participat en una pel·lícula, destaca per la seva bellesa o els seus pares són especialment exitosos o rics, llavors tot és admiració. Carl Sagan, a *el mundo y sus demonios*, ens parla del concepte de desvalor acadèmic.

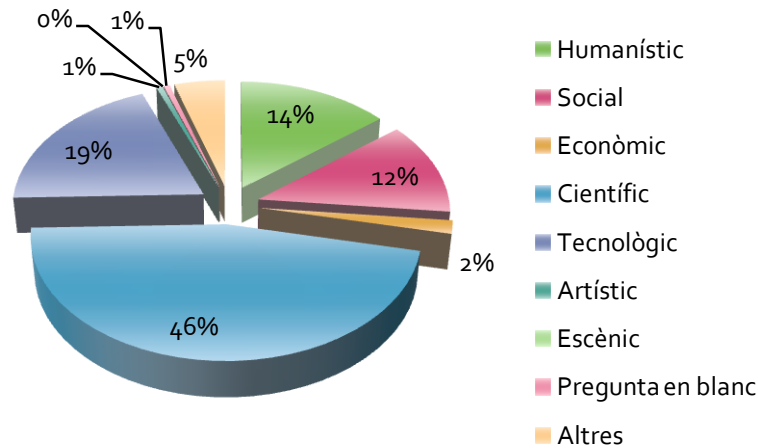
Interessant també resulta veure com la tendència a sentir reaccions negatives per part del companys disminueix a mesura que avancen els cicles escolars. Potser en l'entorn de batxillerat ja es veu la connexió acadèmica amb la vida laboral i llavors es reconeix el valor d'una excel·lència acadèmica, mentre que a ESO això encara no es percep? Els estudiants ja són més conscients que la formació no és una cosa aïllada del món real sinó que, molt al contrari, el pot determinar de forma decisiva. Potser caldria vincular aquests dos mons a l'ESO?

5.3.10 La modalitat de batxillerat

La pregunta que vaig formular és: Quin tipus de batxillerat has estudiat?

Tipus de batxillerat	Totals	Percentatges
Humanístic	24	14,20%
Social	21	12,43%
Econòmic	3	1,78%
Científic	78	46,15%
Tecnològic	33	19,53%
Artístic	1	0,59%
Escènic	0	0,00%
Sense resposta	1	0,59%
Altres	8	4,73%
Científico-tècnic	7	4,14%
Humanistic-musical	1	0,59%
TOTAL	169	100,00%

Taula 38: Quin tipus de batxillerat has estudiat?

Gràfic 37: Quin tipus de batxillerat has estudiat?

Un 46,15% dels alumnes enquestats ha estudiat el batxillerat científic. Molt per darrera el segueix el tecnològic, amb un 19,53%. Els batxillerats més associats a ciències empíriques s'enduen la medalla d'or quan a representació en el grup d'alumnes excel·lents, mentre que el batxillerat humanístic només és representat amb un 14,20% - medalla de bronze -. Els batxillerats artístic i humanístico-musical només hi són de forma testimonial amb un modestíssim 0,59%.

La pregunta és òbvia: són més excel·lents els estudiants de batxillerats amb majoria de ciències empíriques? Podríem fer-nos moltes preguntes però jo només en plantejaré una. El fet que siguin més excel·lents els estudiants d'itineraris de ciències pot tenir a veure amb el tipus de mètode educatiu? Pot ser que es tracti d'un mètode basat en el model científic, que s'ha importat als altres itineraris com, de fet, està present en tota la trajectòria escolar prèvia. Potser podríem afirmar llavors que els estudiants amb intel·ligències lògicomatemàtiques - segons la terminologia de Gardner - responen millor a un mètode d'ensenyament fet a imatge de la seva estructura mental, propi de les disciplines per a les que estan més capacitats. I com a conseqüència el projecte educatiu "desvetllaria" les capacitats que millor es desenvolupen en el seu mètode natural i, en canvi, impediria que intel·ligències menys empíriques trobessin un espai còmode per manifestar-se? Si fos així, ens hauríem de replantejar si hem construït un batxillerat humanístic (una trajectòria educativa, en general) amb instruments científics. Les metodologies per assolir el coneixement i, al capdavant, l'excel·lència en humanitats no haurien de ser les pròpies de les seves disciplines? Existeixen aquestes metodologies pròpies? La meua germana manejava un text de filosofia de primer de batxillerat on s'intentava explicar què és la filosofia i quin és el mètode d'estudi. Descartava el sistema de definicions tipus diccionari perquè deia que era massa reduccionista, que l'exemple es convertia en categoria general, que la filosofia només es podia aprendre "fent" filosofia. Potser es tractaria d'això, de descartar instruments científics per matèries que no es regeixen pels seus principis. Existeix alguna manera d'estudiar literatura que sigui exclusiva? Que respecti i imiti la seva naturalesa?

La conclusió, per ara, pel que fa referència a la meva recerca és que l'estudiant excel·lent prové, gairebé per meitat, de l'itinerari científic.

5.3.11 Els projectes. la carrera.

La pregunta que vaig formular és: Quina carrera vols cursar?

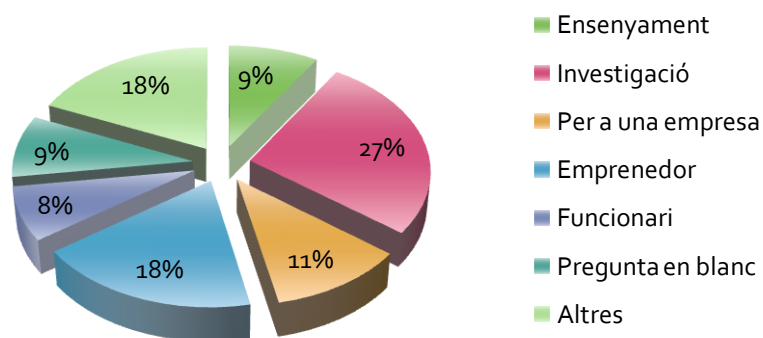
S'acompanya com a Annex 2 la relació de totes les carreres que volen cursar els estudiants. Convé fixar-se en medicina que és la que suma més interès (30 alumnes), els alumnes que volen aconseguir una doble titulació (16 alumnes).

5.3.12 Els projectes: El futur laboral.

La pregunta que vaig formular és: En un futur, a quina branca de l'activitat voldries dedicar-te?

Branca de l'activitat a la qual es vol dedicar	Totals	Percentatges
Ensenyament	15	8,88%
Investigació	45	26,63%
Per a una empresa	19	11,24%
Emprenedor	31	18,34%
Funcionari	13	7,69%
Sense resposta	15	8,88%
Altres	31	18,34%
No ho tinc clar	9	5,33%
Diversos	22	13,02%
TOTAL	169	100,00%

Taula 39: En un futur, en quina branca de l'activitat voldries dedicar-te?

Gràfic 32: En un futur, en quina branca de l'activitat voldries dedicar-te?

Si la carrera més sol·licitada pels nostres estudiants és medicina, la majoria es decantaria per a la investigació i, en segon lloc, per ser emprenedor com a sortida laboral. Causa sorpresa aquest 7,69% que afirma voler ser funcionari. No sabem si es tracta d'un cos especialitzat o, genèricament, treballar per a l'administració.

Conclusions

Sobre la paraula *recerca* el DIEC ens ofereix, entre d'altres significats, el de *treball de descobriment*. El compro. Perquè la primera conclusió a la que m'ha dut la meua recerca ha estat una de poc valuosa pel que fa a l'objecte del treball, però que conservaré per a mi com un petit tresor, i és el descobriment d'unes persones fantàstiques, properes, independents - no necessàriament individualistes -, actives, vitals... Aquest mur que, de vegades, ens sembla veure quan coincidim amb estudiants excel·lents és il·lusori. Aquest mur sovint l'aixequem nosaltres i els responsabilitzem a ells. Des d'aquest punt de vista, aquest *treball de descobriment* també ho ha estat per a mi en un sentit metafòric, "iniciàtic"²⁶.

La necessitat de localitzar els alumnes per fer-los arribar el qüestionari m'ha dut a provar tota mena de camins. Les xarxes social n'han estat uns. Això ha generat una correspondència inesperada perquè ha seguit la direcció contrària (dels enquestats cap a mi) de la programada inicialment. Correspondència que s'ha ampliat amb els correus que alguns dels estudiants m'han enviat a l'adreça de gmail creada expressament per gestionar els enviaments durant el treball.

Com a mostra, un botó, diu l'àvia. Així que he inclòs un annex amb alguns dels missatges que m'han arribat. No crec que defraudi la confiança dels seus autors perquè, naturalment, n'he esborrat qualsevol dada que pogués delatar la seva identitat. Fora d'aquesta "poda" per garantir la intimitat, reproduïxo els missatges tal i com van ser enviats. Tothom entendreà que les faltes d'ortografia, de sintaxi i de tot ordre no són indicatives en cap cas dels nivells de llengua de qui els ha escrit. He mantingut el seu format original perquè així és com ens comuniquem avui els joves i aquests missatges són la prova viva que els estudiants excel·lents no són éssers d'un altre planeta. Veureu que molts d'ells se sorprenen de ser anomenats excel·lents, alguns ho consideren injust, a d'altres els fa una mica de vergonya el terme - o no els agrada - i fins i tot un em comenta que és un pèssim estudiant! També n'hi ha que reivindiquen el paper essencial d'aquell bon mestre capaç de despertar-te una vocació i que ha estat injustament oblidat en el qüestionari. Molts aporten adjectius que no se citen en les preguntes (curiositat, interès pel coneixement, confiança en un mateix) i, és clar, altres subratllen el paper fonamental de la lectura. Missatges frescos que en res diferencien els seus autors dels altres joves.

Però anem a les conclusions que són pròpiament de la recerca. Sobre això tinc males notícies... i és que estic feta un embolic. Perquè buscava una resposta i he topat amb mil preguntes.

Bé, però no ens desanimem. Intentem ser optimistes i acudim als savis, que és cosa que sempre funciona. Segur que hi trobarem alguna cosa que ens

²⁶ Utilitzo el neologisme *iniciàtic* perquè incorpora el sentit "d'experiència personal decisiva" quan a procés d'evolució personal, significat que no té el terme català normatiu *iniciatiu*, que només fa referència al sentit més material d'allò que serveix per iniciar (una cosa, un projecte, etc) però no al metafòric. Si existeix un terme en català que tingui aquell significat, el desconec.

serveixi... Sí, aquesta valdrà: *On tot era obscuritat, una mica de llum crea moltes ombres*. Fantàstic. No hi ha res com una paraula sàvia per aixecar l'ànim. Ara ja puc començar.

El nostre estudiant excel·lent, encara que sense diferències significatives és preferiblement dona; fa entre 1 i 2 activitats extraescolars - la pràctica d'algun esport i/o l'aprenentatge d'idiomes - i hi dedica en conjunt més de 5 hores a la setmana; no pren part en la vida associativa de la seva localitat; en el seu temps d'oci dedica menys d'una hora diària a veure televisió, però entre 1 i 3 s'asseu davant l'ordinador o utilitza altres dispositius tecnològics, com ara consoles o mòbils; és lector, llegeix entre 1 i 3 hores a la setmana i dorm entre 6 i 8 hores al dia.

Té un germà; en la família no hi ha altres currículums brillants en proves similars; tant el pare com la mare, com a mínim són llicenciats (o tenen estudis de grau o equivalents); els dos han participat, activa i regularment, en la seva formació i l'estudiant valora amb un 4 (en una escala d'1 a 5, en què 1 és poc i 5 és molt) la importància que el suport dels pares ha tingut en els seus resultats acadèmics.

Ha cursat el batxillerat en un centre privat (inclou els privats concertats); la llengua vehicular del centre on ha estudiat és el català, però també podria ser el català i castellà; dedica entre 1 i 3 hores al dia al treball personal fora de l'horari escolar; estudia a la seva habitació i ho fa sol; va començar a llegir amb fluïdesa entre P5 i 1r de primària; ha destacat de ben petit en els estudis i així ho confirmen tant ell com el seu entorn; pel què fa al tracte amb els companys, ell no percep que els seus bons resultats acadèmics hi hagin influït en res, si de cas ha notat una certa admiració; ha cursat el batxillerat científic i vol cursar els estudis universitaris més diversos - fins a 63 opcions - però en primera i destacada posició vol fer medicina, però no per exercir, perquè imagina el seu futur professional en el camp de la investigació.

I això, que és veritat, també és mentida.

Perquè el nostre estudiant excel·lent és preferentment home si considerem la proporció matriculats a batxillerat i excel·lents per sexes; i pot fer una tercera activitat extraescolar de tipus cultural o artística; i ser del 20% que participa en activitats associatives; o del 30% que consumeix televisió d'1 a 3 hores i del 21% que en dedica menys d'1 a l'ordinador; o llegir molt si és del 20% que ho fa més de 5 hores a la setmana, o llegir poc si és del 28% que no arriba a una hora escassa; o descansar convenientment com aquest 19% que dorm més de 8 hores.

I ser fill únic si cau del cantó del 14% o tenir 2 germans si ho fa del 16%; i pertànyer a un llinatge d'excel·lents si és del 21% que té antecedents familiars de currículums brillants en proves similars; i tenir uns pares sense estudis com el 3% dels enquestats; o que no hagi percebut la participació dels pares en la seva educació si és del 28% i ni tan sols li hagin donat el suport com un 5%.

I haver estudiat el batxillerat a l'escola pública com el 45% del grup; o anar a un centre amb 4 llengües vehiculars si és del 9%; i dedicar més de 5 hores diàries al treball personal fora d'escola; o estudiar al sofà com aquest 0,59% que ho fa; i fer-ho en grup com el 8,24%; o no saber quan va començar a llegir amb fluïdesa, com el 2,37%; i començar a destacar a batxillerat segons diu un 6,51% o un 3,55% segons la resposta sigui de l'enquestat o dels seus pares; i notar rebuig dels companys com el 2,96% o recel, com el 11,24%; hi haver cursat un batxillerat humanístic si és del 14,20%, estudiar qualsevol carrera de les 63 que no són medicina i treballar de funcionari com aquest digne 7,69%.

Em direu que això no és una posició científica. I teniu tota la raó. És una posició humanista i ja he advertit que els meus instruments no són els científics sinó el dubte i la reflexió.

Hi ha una conclusió que sembla que treu el cap enmig de tantes dades. En la intel·ligència hi ha un component innat en un percentatge important, així ho veuen ells i el seu entorn. La prova més evident és que una aclaparadora majoria afirma que ha destacat des de sempre. Això els facilita les coses, és obvi. Però en el pas de la intel·ligència a l'excel·lència intervenen altres factors. L'entorn familiar, importantíssim: el nivell d'ingressos dels pares aplanava el camí, sens dubte, però no és l'element determinant. Amb molta probabilitat té més pes el nivell cultural d'aquests pares, un entorn familiar positiu i una companyia al llarg del camí; una companyia activa i complementada - o substituïda, quan el nivell cultural no hi és - per l'element afectiu. I els mestres, que no es mencionen en el qüestionari. La variable dels centres ja és més complexa. Caldria ponderar l'element social que fa que en l'escola privada moltes vegades l'alumne ja porti un tram del camí fet, mentre que a la pública les dades de la població de baix nivell cultural i econòmic, amb el fenomen de la immigració quantitativament prou important, pot fer que els resultats s'emmaskarin. I llegir. Llegir molt i d'hora. I per plaer. Perdeu aquells minuts diaris amb els vostres fills de ben petits. Això els obrirà la porta al món. I finalment els porta a l'excel·lència la pròpia actitud. Actitud que és producte segurament de la suma de moltes de les coses que acabo de citar, aquesta actitud (cadascun d'ells li posa un nom: esforç, il·lusió, ganes de conèixer, fixar-se objectius, responsabilitat, curiositat...) és el complement necessari per excel·lir la intel·ligència.

He assajat maneres d'acabar aquesta recerca amb una conclusió final. Però quan em vaig topar amb les paraules de Francesc Torralba, filòsof i professor de psicologia de la Universitat Ramon Llull, a propòsit de la reflexió sobre la crisi del valor de l'esforç en la nostra societat, no vaig ser capaç de trobar-ne una de millor que les seves paraules, de les quals en reproduïxo alguns fragments:

"La crisi del valor de l'esforç no es detecta tan sols en les noves fornades, sinó també en els mateixos educadors, la qual cosa és, naturalment, més greu. És, fins a cert punt, lògic que l'estudiant es regeixi per la coneguda llei del mínim esforç, que intenti aprovar fent la viu-viu i prenent perilloses dreceres; però el que és inexplicable és que el

qui educa no es comprometí intensament a potenciar la cultura de l'esforç i de l'abnegació."

"Hem fet desaparèixer la paraula fracàs del vocabulari educatiu, també les paraules sacrifici i abnegació. Evitem que l'estudiant hagi d'esforçar-se en accés, ens fa por que es trenqui, que s'angoixi, que en surti malparat; li posem un paracaigudes abans de llançar-se i mai no fa el salt; fem veure que sap quan no sap, li amaguem els defectes i els errors, l'aplaudim en penoses exhibicions a final de curs i potenciem la immensa falsedat que tot va bé i que amb el temps ja s'adonarà que les coses costen d'assolir. De moment diguem-li que sigui feliç."

"És essencial assumir la condició limitada i vulnerable de cada persona, no amagar els defectes i, menys encara, imputar els propis errors als altres. L'esforç prolongat al llarg del temps és l'únic que pot donar resultats. De vegades, però, ni tan sols amb esforç s'aconsegueixen les fites que anhelem, perquè ens manquen capacitats naturals per poder desenvolupar determinades habilitats."

"No hi ha cap personatge rellevant en el món de l'art, de la cultura, de l'esport o de la filosofia que hagi assolit les cotes d'excel·lència que té en el seu respectiu àmbit, sense una immensa dosi de tenacitat i de constància en el treball."

"És pueril i insostenible la idea segons la qual els objectius s'assoleixen sense esforç, però també és infantil transmetre la tesi que amb l'esforç ja n'hi ha prou, perquè, senzillament, no és veritat. En el món real en el qual hauran de viure els nostres estudiants, no n'hi ha prou amb l'esforç, però sense esforç no podran reeixir en res."²⁷

²⁷ http://www20.gencat.cat/docs/familiaescola/Home/Articles_interes/Valors/cultura_esforc.pdf

Bibliografia

CANAL RECERCA, Sònia Cuenca i Eva Lozano, Influència psicològica de l'esport en els adolescents

<<http://www.ersilia.net/canalrecerca/index.php?option=com_content&view=article&id=266:influencia-psicologica-de-lesport-en-els-adolescents-&catid=161:sociologia-i-psicologia&Itemid=25>> [Consulta:11.10.2011]

CONSELL DE TREBALL ECONÒMIC I SOCIAL DE CATALUNYA, diferències laborals entre homes i dones

<<http://www.ctesc.cat/doc/doc_89609633_1.pdf>> [Consulta:29.09.2011]

CONSULTA JOVE, els adolescents i l'internet

<<<http://www.elteublogjove.blogspot.com/2011/07/que-fan-els-adolescents-en-internet-els.html>>> [Consulta:08.08.2011]

EL PAÍS, Hugo Cerdà, falta de son en l'adolescència

<<http://www.elpais.com/articulo/salud/adolescentes/duermen/suficiente/elpepusocal/20021112elpepisa_1/Tes>> [Consulta:21.10.2011]

EL PAÍS, Malen Ruiz de Elvira, Somos (casi) iguales

<<http://www.elpais.com/articulo/sociedad/Somos/iguales/elpepisc/20110106elpepisc_1/Tes>> [Consulta:29.09.2011]

GENCAT, activitats extraescolars

<<<http://www20.gencat.cat/portal/site/familiaescola/menuitem.a28249692d3f2ad9aac3010b0c0e1a0/?vgnextoid=18e4f679b3db0310VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=18e4f679b3db0310VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default>>> [Consulta:08.08.2011]

GENCAT, comunicat distincions de les PAU 2011

<<http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/docs/2011/07/21/16/52/1b6e576d-b1ef-47e5-b8bf-e5f56f3ef64b.pdf>> [Consulta:04.08.2011]

GENCAT, dades dels centres

<<http://www10.gencat.net/pls/ense_ensenyam/p01.menu>> [Consulta:04.08.2011]

GENCAT, dades estadístiques PAU 2011

<<http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/docs/2011/07/01/12/45/04b247fc-577b-48a3-9cf1-04895289787e.pdf>> [Consulta:04.08.2011]

GENCAT, distribució d'alumnes dividits per centres

<<http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/docs/2011/07/21/16/53/36de87a3-74ff-4a20-b089-ad2120910836.pdf>> [Consulta:04.08.2011]

GENCAT, el descans dels 12 als 18 anys

<<<http://www20.gencat.cat/portal/site/familiaescola/menuitem.5b21aabe12191ad9aacf3010b0c0e1a0/?vgnextoid=d3ecdba4ac1b3310VgnVCM2000009b0c1e0aRCRD&vgnextchannel=d3ecdba4ac1b3310VgnVCM2000009b0c1e0aRCRD&vgnextfmt=default&contentid=ac71dba4ac1b3310VgnVCM2000009b0c1e0aRCRD>>> [Consulta:11.10.2011]

GENCAT, enquesta de l'ús del temps 2010-2011

<<http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/docs/2011/04/14/09/46/8da373f1-a1d8-4f2c-9c50-a7353ac760d6.pdf>> [Consulta:21.10.2011]

GENCAT, informació estadística i notícia distincions alumnes

<<http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/AppJava/notapremsavw/detall.do?id=116890>>
[Consulta:04.08.2011]

GENCAT, informació estadística PAU 2011

<<http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/AppJava/notapremsavw/detall.do?id=114640&idiona=0>> [Consulta:04.08.2011]

GOOGLE, Ada Colomer, qüestionari

<<<https://docs.google.com/spreadsheets/viewform?formkey=dHB1NmdlaGNaNmJRTXJHRHBDMW5RSVE6MQ>>> [Consulta:24.09.2011]

IES GUILLEM CIFRÉ, tècniques d'estudi (lloc per estudiar)

<<http://www.iesguillemcifre.cat/menu8/menu8_1.pdf>> [Consulta:11.08.2011]

LA TERCERA, el sueño de los adolescentes tiene una relación directa con el rendimiento escolar

<<http://latercera.com/contenido/677_234850_9.shtml>> [Consulta:06.09.2011]

MUY INTERESANTE, seis beneficios para dormir bien

<<<http://www.muyinteresante.es/seis-beneficios-de-dormir-bien>>>
[Consulta:28.12.2011]

TV3 a la carta, Dr. Estivill (minut 3:34)

<< <http://www.tv3.cat/videos/3296830>>> [Consulta:28.12.2011]

UNIDAD VALENCIANA DEL SUEÑO, falta de son en l'adolescència

<<http://www.uv-si.com/html/pacientes_ver.asp?registro=65>> [Consulta:29.11.2011]

UNIVERSITAT OBERTA DE CATALUNYA, Gemma Pérez, Psicologies de les Diferències Individuals <<<http://gemma.atipic.net/pdf/329MO20405C.pdf>>>

[Consulta:11.08.2011]

324, fills de mitjana

<<<http://www.324.cat/noticia/130380/altres/La-mitjana-de-fills-per-dona-a-Espanya-arriba-a-134-la-taxa-mes-alta-des-de-fa-13-anys>>> [Consulta:06.09.2011]

Annexos

1. El qüestionari

RECERCA EXCEL·LÈNCIA

Les respostes han de ser referides a la teva etapa de batxillerat, si no s'especifica a l'enunciat.

QUIN ÉS EL NOM DEL CENTRE ON HAS CURSAT BATXILLERAT?

SEXE:

- Home
 Dona

QUANTES HORES DORMS CADA DIA?

- menys de 6
 entre 6 i 8
 entre 8 i 10
 més de 10

FAS ACTIVITATS EXTRAESCOLARS? DE QUIN TIPUS?

Pots marcar-ne més d'una

- No faig activitats extraescolars
 Esportives
 Idiomes
 Culturals o Artístiques
 Altres:

INDICA EL NOMBRE TOTAL D'ACTIVITATS EXTRAESCOLARS QUE FAS

Deixa-ho en blanc si no fas activitats extraescolars

- 1
 2
 3
 4
 5
 més de 5

INDICA EL NOMBRE TOTAL D'HORES SETMANALS APROXIMADES QUE DEDIQUES A LES ACTIVITATS EXTRAESCOLARS

Suma-les totes. Deixa-ho en blanc si no fas activitats extraescolars

- menys d'1
- entre 1 i 3
- entre 3 i 5
- més de 5

PARTICIPES EN ALGUNA ENTITAT DE LA TEVA LOCALITAT?

ex.: escoltes, castellers, ...

- Sí
- No

QUANTES HORES SETMANALS DEDIQUES A LA LECTURA?

- menys d'1
- entre 1 i 3
- entre 3 i 5
- més de 5

QUANTES HORES DIÀRIES MIRES LA TELEVISIÓ?

- menys d'1
- entre 1 i 3
- entre 3 i 5
- més de 5

QUANTES HORES DIÀRIES PASSES A L'ORDINADOR, COM A LLEURE?

També suma-hi les hores de mòbil, consoles...

- menys d'1
- entre 1 i 3
- entre 3 i 5
- més de 5

TENS GERMANS? QUANTS?

- Sóc fill únic
- Tinc un germà
- Tinc dos germans
- Tinc tres germans
- Tinc quatre germans
- Altres:

TENS ALGUN FAMILIAR QUE TAMBÉ HAGI TRET UNA NOTA IGUAL O SUPERIOR A 9 EN UNES PAU O UN EXAMEN DE NIVELL SIMILAR?

Pots marcar-ne més d'una

- No
- Pares
- Germans
- Altres:

QUIN NIVELL D'ESTUDIS TÉ EL TEU PARE?

- Sense estudis
- ESO o equivalent
- Batxillerat Diplomat o equivalent
- Llicenciatura (grau) o equivalent

QUIN NIVELL D'ESTUDIS TÉ LA TEVA MARE?

- Sense estudis
- ESO o equivalent
- Batxillerat Diplomat o equivalent
- Llicenciatura (grau) o equivalent

SEGONS EL TEU CRITERI, LA TEVA FAMÍLIA (PARES O ALTRES) HAN PARTICIPAT ACTIVA I REGULARMENT EN LA TEVA FORMACIÓ ESCOLAR (SOBRETOT EN EDUCACIÓ INFANTIL I PRIMÀRIA, AMB ELS DEURES, AMPLIANT ESTUDIS...)?

Recorda: ACTIVA I REGULARMENT.

- Sí
- No

VALORA DE L'1 AL 5 LA IMPORTÀNCIA QUE HA TINGUT EL SUPORT DELS TEUS PARES EN ELS TEUS RESULTATS ACADÈMICS

1 és poc important i 5 molt important.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

A QUINA EDAT VAS COMENÇAR A LLEGIR AMB CERTA FLUIDESA

- P4
- P5
- 1r Primària
- 2n Primària
- Altres:

VALORA DE L'1 AL 5 CADASCUNA DE LES QUALITATS SEGÜENTS SEGONS LA IMPORTÀNCIA QUE TU CREGUIS QUE HAN TINGUT EN ELS TEUS RESULTATS ACADÈMICS

1 és poc important i 5 molt important

	1	2	3	4	5
Esforç	☐	☐	☐	☐	☐
Intel·ligència	☐	☐	☐	☐	☐
Memòria	☐	☐	☐	☐	☐
Responsabilitat	☐	☐	☐	☐	☐
Constància	☐	☐	☐	☐	☐

FES LA MATEIXA VALORACIÓ SEGONS CREUEN ELS DEL TEU ENTORN (pares, mestres) 1 és poc important i 5 molt important

	1	2	3	4	5
Esforç	☐	☐	☐	☐	☐
Intel·ligència	☐	☐	☐	☐	☐
Memòria	☐	☐	☐	☐	☐
Responsabilitat	☐	☐	☐	☐	☐
Constància	☐	☐	☐	☐	☐

SI D'AQUESTES QUALITATS N'HAGUESSIS DE DESTACAR UNA PER SOBRE LES ALTRES, QUINA DIRIES QUE ÉS LA TEVA QUALITAT PRINCIPAL?
En relació als estudis

- Esforç
- Intel·ligència
- Memòria
- Responsabilitat
- Constància
- Altres:

FES LA MATEIXA VALORACIÓ SEGONS CREUEN ELS DEL TEU ENTORN (pares, mestres...)En relació als estudis

- Esforç
- Intel·ligència
- Memòria
- Responsabilitat
- Constància
- Altres:

A QUIN NIVELL D'ESTUDIS CREUS QUE VAS COMENÇAR A DESTACAR?

- Sempre
- Primària
- ESO
- Batxillerat
- Altres:

A QUIN NIVELL D'ESTUDIS CREUEN, ELS DEL TEU ENTORN (pares, mestres...), QUE VAS COMENÇAR A DESTACAR?

- Sempre
- Primària
- ESO
- Batxillerat
- Altres:

CREUS QUE ELS TEUS RESULTATS ACADÈMICS HAN INFLUIT EN COM ET TRACTEN ELS COMPANYS?

- No

- Sí, he notat rebuig
- Sí, he notat recel
- Sí, he notat admiració
- Altres:

COM ÉS EL CENTRE ON HAS CURSAT EL BATXILLERAT?

- Públic
- Concertat
- Privat

QUINES SÓN LES LLENGÜES VEHICULARS DEL CENTRE?

En quines llengües fas les classes. Pots marcar-ne més d'una

- Català
- Castellà
- Anglès
- Francès
- Alemany
- Altres:

QUIN TIPUS DE BATXILLERAT HAS ESTUDIAT?

- Humanístic
- Social
- Econòmic
- Científic
- Tecnològic
- Artístic
- Escènic
- Altres:

APROXIMADAMENT, QUANTES HORES DIÀRIES DEDIQUES A L'ESTUDI / TREBALL PERSONAL, FORA DE L'HORARI ESCOLAR?

- menys d'1
- entre 1 i 3

- entre 3 i 5
- més de 5

TENS UN LLOC FIX PER ESTUDIAR? ON?

- No
- A la meva habitació
- En un estudi
- A la cuina
- Al menjador
- A la biblioteca
- Altres:

ACOSTUMES A ESTUDIAR SOL O AMB ALTRE GENT?

- Sol
- Amb altre gent

QUINA CARRERA VOLS CURSAR?

EN UN FUTUR, EN QUINA BRANCA DE L'ACTIVITAT VOLDRIES DEDICAR-TE?

- Ensenyament
- Investigació
- Per a una empresa
- Emprenedor
- Funcionari
- Altres:

Annex 2. Les opcions universitàries dels estudiants excel·lents.

Estudis universitaris triats	Núm.alumnes
Medicina	30
Enginyeria industrial	9
Biologia	6
Administració i direcció d'empreses	8
Periodisme	5
Enginyeria civil	5
Enginyeria de tecnologia aeroespacial	5
Comunicació Audiovisual	5
Dret	4
Física	4
Ciències biomèdiques	4
Arquitectura	4
Enginyeria física	3
Enginyeria disseny industrial	3
Química	3
Biotecnologia	3
Matemàtiques	2
Enginyeria química	2
Bioquímica	2
Estudis anglès i espanyol	2
Llengua i literatures modernes itinerari alemany i rus	2
Criminologia	2
Periodisme itinerari humanitats	2

geografia	2
Educació primària	2
International Business Econòmics	2
Enginyeria física	2
Enginyeria biomèdica	1
Enginyeria energia	1
Enginyeria electrònica	1
Enginyeria tecnologia	1
Infermeria	1
llengües aplicades	1
Música	1
Traducció i interpretació	1
Traducció i interpretació anglès	1
Traducció i interpretació alemany	1
Traducció i interpretació anglès i alemany	1
Estudis anglesos i clàssics	1
Llengua i literatures modernes itinerari català i anglès	1
Filologia eslava	1
Lingüística	1
Magisteri Infantil	1
Història o Cultura clàssica	1
Estudis d'Àsia oriental	1
Periodisme itinerari humanitats	1
Grau en informàtica	1
Grau en Tecnologies Aeroespacials	1
BBA	1
Psicologia	1
Negocis i Màrqueting Internacionals (ESCI)	1

Estudis Internacionals de Economia i Empresa	1
Estudis universitaris triats (doble titulació)	Núm.alumnes
Matemàtiques i física	9
Telecomunicacions i enginyeria informàtica	2
Administració d'empreses i Dret	2
Matemàtiques i Enginyeria en tecnologies aeroespacials	1
Enginyeria aeronàutica i enginyeria industrial	1
Dret i Periodisme	1
Alumnes amb dubtes sobre els estudis	Núm.alumnes
Infografia, enginyeria Informàtica o Fisioteràpia	1
No ho sap	1
Medicina o arquitectura	1
Medicina o alguna relacionada amb la biologia o l'anatomia	1
Sense resposta	
	1
Total estudiants	169

Annex 3. Els comentaris dels estudiants.

Alguns missatges de Facebook i correus Gmail.

1r alumne:

Hola Ada,

Ja he contestat i enviat l'enquesta, espero que et sigui d'ajuda. Si em permets un apunt, crec que hi ha un factor determinant que, pel que jo he pogut veure, és comú entre la majoria de persones amb característiques com les que busques, i és l'edat en què es van iniciar amb la lectura. En general, la majoria de persones de perfil excel·lent que conec van ser introduïdes a la lectura molt aviat pels seus pares.

En la teva enquesta fas una pregunta molt semblant al què dic (edat amb què vam començar a llegir amb certa fluïdesa), però crec que no és tan representatiu ja que la fluïdesa llegint, tot i estar relacionada amb l'edat en que t'inicies en la lectura, pot ser deguda també a habilitats personals que no tenen a veure amb això que tu tractes. Jo hagués preguntat "en quina edat vam començar a llegir amb certa aflluència".

2n alumne:

Hola Ada,

D'entrada, t'he de dir que m'ha sorprès el teu missatge... Mai s'havien adreçat a mi com un "estudiant excel·lent"! Suposo que, així com hi ha molts tipus d'intel·ligència, hi ha molts tipus d'excel·lència (i no estic segur de que tots els pugui mesurar un examen com les PAU!).

En qualsevol cas, em sembla que el tema del teu treball és molt interessant i ja he contestat el teu qüestionari sense problemes. Em sap molt greu haver estat dels últims i que s'hagi "perdut pel camí" en el procés de què m'ho transmetessin des del meu centre. En qualsevol cas, ja està fet i espero que hagi arribat a temps.

Per últim, desitjar-te molta sort en el Treball de Recerca i en el final del Batxillerat.

Resto a la teva disposició si necessites qualsevol altra cosa. Gràcies a tu, i fins aviat!

Espero que gaudeixis fent el treball de recerca tant com vaig gaudir jo

3r alumne:

Ja t'ho he contestat. Gràcies a tu, sempre és divertit contestar aquestes coses si estan ben fetes. Ànims

una cosa només, no està en les opcions, però a una cosa que destacaria i que m'ha ajudat a treure les notes a part de compromís, constància etcètera ha sigut la curiositat per tot i ganes de saber més
no sé si et serviria d'algo, però no sé, en el meu cas m'ha ajudat

4t alumne:

Hola Ada! Ja he respost el qüestionari. M'ha agradat molt poder-te ajudar. Un cop hakis entregat el treball, em podries fer arribar les conclusions?

Molta sort també per la sele. El secret és creure amb un mateix i pensar que ho estas fent millor que ningú. La teva actitud quedarà reflexada en els examens i la nota pujarà encara que no t'ho esperis
Que vagi molt bé,

5è alumne:

jo d'estudiant excel·lent poc eeh!
(Parlant de les PAU) si et serveix, vaig tallar mab el novio tres dies abans de ferla...el resultat ja el saps has de confiar en tu i lo demés vindrà sol! ah si, i comprarte un bon boli!
prou que mafalagues triantme..ja et dic jo q destudiant excelent poc...estudiant preocupada si!

6è alumne:

Ja està, qüestionari respòs! En tot cas, per si et serveix la meva opinió, no considero en cap cas que a mi se m'hagi de considerar l'estudiant excel·lent ni crec que la paraula excel·lència sigui aplicable a mi en cap cas. Trobo que és una concepte molt lleig; crec que en cap cas s'haurien de fer distincions sobre que és millor i posar a ningú per sobre dels altres. Però posats a acceptar aquest terme, crec que no sóc jo, com ja t'he dit, qui hauria de ser inclòs en el grup de estudiants excel·lents. No pretenc semblar humil, però opino vaig molt sincerament que el meu cas s'allunya molt del que pretens estudiar. Potser et serveixi com a excepció, qui sap. EL fet és que com a estudiant sóc pèssim, del pitjor que et puguis trobar. En cap moment m'he arribat a esforçar realment per estudiar cap exàmen, ni tan sòls amb un objectiu com era el de estudiar (nom de la carrera) a l'horitzó. Els valors que destagues com a propis de l'estudiant excel·lent, están molt allunyats del que es pot trobar en mi. La enquesta és

anònima, però si te la mires (que no em fa res) veuràs que t'hi dic més o menys el mateix que t'acabo d'explicar.

Res més, espero que et serveixi la meva explicació o almenys la meva resposta a l'enquesta i molta sort amb la presentació del teu treball de recerca, que ja et deu quedar poc!

7è alumne:

hola Ada. ja he contestat el qüestionari. no se com és que el meu centre no me'l va fer arribar.

espero que et serveixi! posats a demanar, m'ha encuriós el proposit del teu treball i m'agradaria llegir-lo quan l'acabessis, només el llegiria jo i per curiositat. si no et fa gràcia ho entenc, no pateixis! sort amb el treball!

8è alumne:

Hola Ada! Acabo de veure el missatge i he respòs l'enquesta tan ràpid com he pogut. Espero que et sigui útil (tot i que no sóc un bon model d'excel·lència, més aviat tinc més sort de la que mereixo) i que treguis molt bona nota al TdR
Bona nit!

9è alumne:

Hola Ada,

Perdona que no et contestés ahir, però no vaig connectar.-me i fins avui no he vist el missatge. Alguns companys de la universitat ja m'havien comentat que hi havia una noia de batxillerat treballant en aquest tema, el trobo interessant.

Ja he contestat el qüestionari, espero que encara et serveixi. Molta sort amb el treball!

10è alumne:

Ei Ada! Ja te l'he respost!

Que fort que em puguin localitzar així de fàcilment per facebook, m'ha xocat bastant. Trobo que falta un apartat de comentaris al test així que te'ls dic per aquí

- Estic cursant una carrera amb una nota de tall alta, i aquest tema l'hem parlat bastantes vegades ja qu tots tenim una mitjana de batxillerat molt elevada. Crec que l'interés per el coneixement és una cosa molt important, i que no contempla directament la entrevista, de la mateixa manera que l'interès que t'han sabut transmetre els professors a l'escola. Vaig tenir una mestra de primer fins a quart de primaria que em va incentivar l'interès per la ciència, però també cap a totes les altres branques de coneixement, per mi això ha estat clau (encara que no em considero, "ni pa tras" un model de l'estudiant excel·lent, i faig moltes faltes d'ortografia. jajaja.)

11è alumne:

Molta sort en el teu treball, si necessites alguna cosa ja he vist que saps com contactar-me! Cuida't

12è Alumne:

Notes sobre les respostes pk hi ha molt (massa) a comentar; algunes coses que han canviat recentment (o no tan):

-A 4t d'ESO i uns mesos de 1r de Bat dormia 5-6 h al dia; vaig veure que era més sa i més rendible dormir més (fins i tot si estudiava molt menys/no estudiava, especialment en matèries com mates i fisica) i a més es viu millor així que ara en dormo unes 7. Per cert, si hi estàs a temps fes una divisió 6,7,8 pk el més probable és k casi tothom dormi això...

-Lectura he contestat comptant diaris, que llegeixo una burrada, però si comptes només llibres és 1-3h i inclús menys. Tanmateix, ara llegeixo llibres més de 5h setmanals.

-Mon germà és el que ha respòs els criteris exteriors i no els meus pares o mestres: crec que ells em veurien més responsable però la resta + o - =.

-Meaning of "Aprofitament de qualitats": un exemple tenir el valor/"pebrots"/bogeria de no estudiar res per 5 examens a la sele si creus que et sortiran bé i concentrar-te en els 3 que creus que no. No es té temps per estudiar-ho tot si vols tenir vida social i dormir així que saber en què necessito treballar i en què no m'ha estat molt important.

-Teniem 4 llengües vehiculars fins a 1r de Bat; a 2n ja no fem una llengua estrangera però fins a aquell any fèiem matèries en diversos idiomes. (exemples: programació en català, mates en anglès, geopolítica en francès i coses així), fins a 6è de primària la llengua vehicular era el català i durant el 1r

trimestre de 1r de Bat vaig estar en un intercanvi a Boston així que ho feia tot en anglès.

Un últim detall; vaig pensar a fer un treball semblant al teu però al final no ho vaig fer per massa complicat (volia saber si les persones de molt èxit tenien quelcom en comú però les persones de molt èxit no estan precisament disponibles). M'interessa el tema i els resultats que en puguis treure, me'l podràs passar un cop l'acabis?

13è alumne:

Benvolguda Ada,

Sóc un dels dos-cents estudiants (diria que van dir aquesta xifra jajajaja) que vàrem obtenir una menció d'excel·lència a les passades PAU. M'ha agradat molt el tema que has escollit pel treball i realment trobo que és molt interessant. Per aquest motiu m'agradaria que, si vols i pots, em fessis arribar la conclusió final a la que arribis d'aquí uns mesos a aquest mateix correu.

Per altra banda, m'agradaria que per qualsevol cosa que necessitis, si vols més informació sobre les activitats acadèmiques, les meus hàbits d'estudis o si et puc ajudar en qualsevol altre cosa m'ho fessis saber perquè em faria molta il·lusió. Vaig molt de bòlit amb la carrera que acabo de començar, però segur que puc trobar un forat per un treball de recerca tant proper a la meva situació com és el teu!

Ànims i endavant!!

14è Alumne:

He fet la teva enquesta i trobo certament interessant el treball que duus a terme. Apreciaria que, un cop l'enllesteixes, i sempre que et vagi bé, me'l passessis per correu electrònic, perquè m'agradarà fer-li un cop d'ull.

Molta sort i molts ànims! ;)